

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Економічний факультет

Кафедра фінансів

ДИПЛОМНА РОБОТА

ОР – бакалавр

на тему: **«Фінансові результати від операційної діяльності та їх вплив на фінансовий стан підприємства»**

Виконав: студент IV курсу, групи ФБС-41

спеціальності:

072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Кіщук Павло Михайлович

Керівник: к.е.н., доцент кафедри фінансів

Мацьків В.В.

Рецензент: к.е.н., доцент кафедри менеджменту і

маркетингу

Шурпа С.Я.

Зміст

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1.....	5
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ ТА УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ ВІД ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	5
1.1. Сутність прибутку як економічної категорії.....	5
1.2. Концептуальні основи формування прибутку від операційної діяльності.....	9
1.3. Управління прибутком від операційної діяльності у фінансовому менеджменті підприємства	14
РОЗДІЛ 2.....	22
АНАЛІЗ ТА УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ ВІД ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА НА ПРИКЛАДІ КП «ВОДОКАНАЛ ДОЛИНСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ».....	22
2.1. Загальна оцінка фінансового стану підприємства	22
2.2. Аналіз динаміки та структури фінансових результатів від операційної діяльності підприємства.....	35
РОЗДІЛ 3.....	45
ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ВІД ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЇХ АНАЛІЗУ	45
3.1. Напрями удосконалення організації фінансового аналізу прибутку від операційної діяльності на підприємстві.....	45
3.2. Шляхи підвищення прибутку від операційної діяльності підприємства	51
ВИСНОВКИ	59
ДОДАТКИ	65

ВСТУП

У сучасних умовах ринкової економіки головною складовою економічного зростання підприємства є його прибуток. Ця фінансова величина відображає грошовий результат підприємницької діяльності та є ключовим чинником фінансування його розвитку. Дослідження та контроль за операційним прибутком мають велике значення, оскільки саме цей вид прибутку є основним джерелом коштів для інвестицій у покращення технічної бази підприємства та розвитку нових проектів. Операційний прибуток відображає фінансові результати діяльності підприємства, впливаючи на обсяг та якість виробництва, рівень продуктивності праці, витрати виробництва та вирішення різноманітних економічних та соціальних проблем суспільства.

Операційний прибуток відіграє центральну роль у системі вартісних інструментів управління економікою, оскільки він прямо чи опосередковано впливає на такі економічні параметри, як ціна, кредит, собівартість та інші фінансові важелі. Відповідно, прибуток є одним із ключових об'єктів фінансового менеджменту. Теоретичний аналіз наукових підходів та методології аналізу прибутку від операційної діяльності свідчить про вагомий внесок у цей напрям дослідження таких вчених-економістів, як Буряк Л.Д., Бутинець Ф.Ф., Білик М.С., Будіщева І.О., Загородній А.Г., Гладких Т.В., Коробов М.Я., Литвин Б.М., Лишиленко О.В., Мошенський С.З., Олійник О.В., Петрович Й.М., Поддєрьогін А.М., Покропивний С.Ф., Примак Т.О., Савицька В.Г., Стельмах М.В., Устінова І.Г., Хомяк Р.Л.

Мета бакалаврської роботи полягає в аналізі теоретичних та організаційних аспектів управління та аналізу фінансових результатів, а також у розробці стратегій для вдосконалення організації фінансового аналізу прибутку, отриманого від операційної діяльності на підприємстві. Для досягнення поставленої мети передбачені наступні завдання:

- визначити сутність прибутку як економічної категорії;
- розглянути концептуальні основи формування прибутку від операційної

діяльності;

- дослідити значення управління прибутком від операційної діяльності у фінансовому менеджменті підприємства;

- провести загальну оцінку фінансового стану підприємства;

- здійснити аналіз динаміки та структури фінансових результатів від операційної діяльності підприємства;

- визначити напрями удосконалення організації фінансового аналізу прибутку від операційної діяльності на підприємстві;

- навести шляхи підвищення прибутку від операційної діяльності підприємства.

Об'єктом дослідження є операційна діяльність та аналіз прибутку від операційної діяльності підприємства на прикладі КП «Водоканал Долинської міської ради».

Предметом дослідження є теоретичні та практичні засади формування фінансових результатів від операційної діяльності підприємства, а також шляхи підвищення його прибутковості.

Інформаційною базою наукового дослідження слугують законодавчі та нормативні документи з питань аналізу прибутку від операційної діяльності, наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, а також періодичні видання з фінансового аналізу. Додатково була використана фінансова звітність КП «Водоканал Долинської міської ради».

Бакалаврська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, переліку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ ТА УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ ВІД ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність прибутку як економічної категорії

Здійснення господарської діяльності підприємства вимагає ефективного поєднання різноманітних ресурсів, таких як організаційні, трудові, матеріальні, фінансові та інші. Ефективність цієї діяльності вимірюється через співставлення отриманого результату з витратами, понесеними для його досягнення. Результати господарської діяльності можуть бути як позитивними, так і негативними. Виробнича діяльність суб'єктів господарювання, виражена у вартісній (грошовій) формі, є фінансовим результатом. Фінансовий результат виступає узагальнюючим показником, який відображає ефективність діяльності суб'єкта господарювання. У звітному періоді фінансовий результат підприємства може бути представлений як прибуток або збиток [8, с. 217].

Основна мета створення та подальшого розвитку будь-якого суб'єкта господарської діяльності, незалежно від виду його діяльності чи форми власності, полягає в досягненні позитивного кінцевого фінансового результату, тобто прибутку. Отже, фінансовий результат є одним з найважливіших економічних показників, що узагальнює всі результати господарської діяльності підприємства та забезпечує комплексну оцінку її ефективності.

Цей показник відображає не лише прибутковість підприємства, але й загальний стан його фінансового здоров'я, включаючи здатність генерувати дохід, покривати витрати та здійснювати інвестиції у власний розвиток. Він є критерієм оцінки прийнятих управлінських рішень та стратегії підприємства, що сприяє підвищенню конкурентоспроможності на ринку та стійкості в умовах економічних змін.

Успіх господарської діяльності визначається через детальний аналіз

фінансових показників, які допомагають зрозуміти, наскільки ефективно використовуються ресурси підприємства та чи досягаються поставлені цілі. Такий аналіз включає оцінку рентабельності, ліквідності, платоспроможності та інших фінансових аспектів, що є важливими для прийняття обґрунтованих управлінських рішень [46].

Прибуток є однією з ключових категорій у економіці кожного підприємства, що завжди викликає дискусії як серед економістів, так і серед бухгалтерів. Проблема визначення терміну "прибуток" є однією з найскладніших і спірних у економічній теорії та бухгалтерській практиці. Термін "прибуток" став предметом гострої полеміки в політекономії. Спочатку вважалося, що прибуток є характерною ознакою капіталізму. Пізніше вчені прийшли до висновку, що прибуток є необхідною умовою успішного ведення господарства.

Прибуток є одночасно найпростішою і найскладнішою категорією у ринковій економіці. Її простота полягає в тому, що вона є основним стимулом у ринковій економіці та головним мотивом діяльності підприємців. У той же час, її складність визначається різноманіттям аспектів, які вона відображає, а також різноманіттям ситуацій, у яких вона проявляється [23].

Поняття прибутку в економічній системі є результатом розвитку товарно-грошових відносин та розвитку інституту власності, зокрема приватної. Перші визначення прибутку тісно пов'язувалися з поняттям валового доходу, який у контексті індивідуалістичної системи розподілу поділявся на три категорії: доходи від капіталу, землі та доходи від праці. Загалом, вважалося, що кожна з цих форм доходу є винагородою за надані послуги у народному господарстві.

При розгляді сутності прибутку перш за все варто відзначити такі його характеристики:

- прибуток є формою доходу підприємця, який здійснює певний вид діяльності. Ця зовнішня форма прибутку не завжди пов'язана з активною діяльністю у будь-якій сфері.
- прибуток є результатом діяльності підприємця, який інвестував свій

капітал з метою досягнення комерційного успіху. Він нерозривно пов'язаний з категорією капіталу.

- прибуток не є гарантованим доходом підприємця. Він є результатом лише вмілої діяльності у сфері підприємництва.
- прибуток характеризує тільки ту частину доходу, яка залишається після відрахування всіх витрат на здійснення діяльності.
- прибуток виражається у грошовій формі, що пов'язано з практикою вартісного обліку основних показників – вкладеного капіталу, отриманого доходу, витрат та податкового регулювання.

Таким чином, прибуток виступає як ключовий показник, що узагальнює результати підприємницької діяльності та надає можливість оцінити її ефективність [22].

Розвиток ринкових відносин потребує нових підходів до управління формуванням прибутку. У сучасних умовах серед вітчизняних та зарубіжних вчених існують різні точки зору на це поняття.

Б.М. Литвин та М.В. Стельмах розглядають прибуток як основне джерело фінансування витрат на виробничий та соціальний розвиток підприємства, а також найважливіше джерело формування державного бюджету [6, с.48].

С. Ф. Покропивний визначає прибуток як кінцевий фінансовий результат діяльності підприємства, що є різницею між загальною сумою доходів і витрат на виробництво і реалізацію продукції. Він також підкреслює, що прибуток з'являється після реалізації вартості створеного продукту і переходу її у грошову форму. А. М. Поддєрьогін, М. Д. Білик та Л. Д. Буряк трактують прибуток як грошовий вираз частини вартості додаткового продукту, яка була вироблена та реалізована [6,37].

П. Я. Попович описує прибуток як систему економічних відносин між підприємцями і найманими працівниками щодо виробництва, розподілу та привласнення створеної додаткової вартості, яка відображається у вигляді надлишку над витратами вкладеного капіталу [38].

М. Я. Коробов вважає, що прибуток підприємства представляє собою

частину грошових накопичень, що формується будь-якою формою власності, й розглядає його як взагалі єдину форму його грошових накопичень [20].

І.О. Бланк використовує поняття співвідношення ризику і доходу в своєму визначенні прибутку, вважаючи його втіленим у грошовій формі чистим доходом підприємця за його вкладений капітал, що характеризує його винагороду за ризик здійснення підприємницької діяльності та є різницею між сукупним доходом і сукупними витратами [6, с. 49].

Є різні точки зору на роль прибутку у функціонуванні виробничого підприємства. Деякі вважають, що він є "найвищою метою підприємницької діяльності", інші стверджують, що пріоритетом є забезпечення зростання добробуту власників підприємства, а прибуток є лише важливою умовою для цього. Інші навіть вважають, що головна мета підприємства - внесення максимального внеску у благоустрій суспільства. Вони розглядають категорію прибутку як головну мету діяльності підприємств, з різним ступенем узагальнення.

У фінансовому менеджменті розрізняють поняття економічного та бухгалтерського прибутку підприємства. Поняття економічного прибутку визначає прибуток як "чисті грошові потоки та зміни вартості активів компанії". Таке трактування прибутку узагальнює кінцеву віддачу на інвестований капітал у всіх його формах. Поняття бухгалтерського прибутку більш вузьке – воно визначається сумою перевищення отримуваних підприємством доходів над його витратами. Якщо перше поняття прибутку використовується в практиці оцінки ефективності інвестиційної діяльності підприємства, то друге дає змогу оцінити цю ефективність за його операційною діяльністю [41].

У найбільш узагальненому вигляді прибуток являє собою виражений у грошовій формі чистий дохід підприємця на вкладений капітал, що характеризує його винагороду за ризик здійснення підприємницької діяльності, що представляє собою різницю між сукупним доходом та сукупними витратами в процесі здійснення цієї діяльності. Таким чином, прибуток як економічна категорія відображає кінцеву грошову оцінку роботи підприємства та є найважливішим показником фінансових результатів підприємницьких структур, їх фінансового стану.

1.2. Концептуальні основи формування прибутку від операційної діяльності

Прибуток формується під впливом широкого спектру взаємозалежних чинників, які впливають на результати діяльності підприємства. Деякі з них сприяють позитивному зростанню прибутку, тоді як інші можуть впливати негативно.

Серед зовнішніх чинників слід відзначити місткість ринку, економічні умови господарювання, рівень платоспроможного попиту споживачів та державне регулювання діяльності підприємств.

До внутрішніх чинників відносяться обсяг виробленої продукції, собівартість виробництва, ціна та асортимент реалізованої продукції тощо. Особливе значення має рівень, динаміка і коливання платоспроможного попиту, оскільки вони визначають стабільність одержання прибутку. Внутрішні чинники прямо залежать від організації роботи самого підприємства та можуть впливати на формування прибутку як безпосередньо, так і опосередковано.

Зовнішні та внутрішні фактори тісно взаємозв'язані між собою. Ступінь впливу цих чинників залежить від їх взаємодії, етапу життєвого циклу підприємства, а також від компетенції та професіоналізму його менеджерів.

Необхідно відзначити, що засоби праці, предмети праці та трудові ресурси є не лише факторами формування прибутку, але й служать основою для визначення напрямів пошуку резервів його підвищення. Раціональне та ефективне використання цих ресурсів сприяє збільшенню виробництва продукції та покращенню її якості. Це може відобразитися у зменшенні матеріаломісткості, фондомісткості, трудомісткості та собівартості конкретних видів продукції. Навпаки, нераціональне використання ресурсів може призвести до збільшення їх обсягу на одиницю продукції, що сприяє зниженню показників, які характеризують інтенсивність розвитку й ефективність господарювання підприємства [10].

Операційна діяльність включає основну діяльність підприємства, а також

інші види діяльності, які не є інвестиційною чи фінансовою. Основна діяльність пов'язана з виробництвом або реалізацією продукції (товарів, послуг), які є основною метою підприємства та забезпечують основну частку його доходу.

Операційний фінансовий результат є синтетичним показником, який формується шляхом додавання результату основної діяльності та результату іншої операційної діяльності. Останній визначається як різниця інших операційних доходів і витрат (рис.1.1).

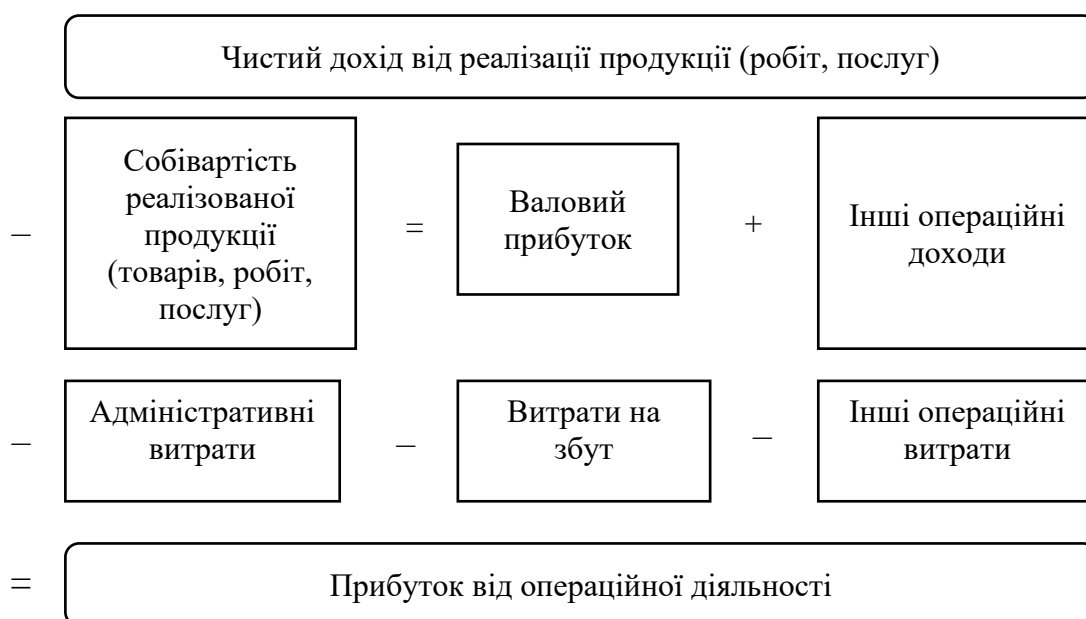

Рис.1.1. Модель формування прибутку підприємства від операційної діяльності [1, с.113]

Витрати, пов'язані з основною діяльністю, розділяються на різні категорії в залежності від їх функціонального призначення, такі як виробництво, управління, збут і інші [26]. Інвестиційною діяльністю вважають операції з придбання та реалізації необоротних активів, а також інвестиції у фінансові інструменти, що не є грошовим еквівалентом [26]. Під фінансовою діяльністю розуміється всякі зміни у розмірі та структурі власного та залученого капіталу підприємства. Згідно з формою № 2 "Звіт про фінансові результати (про сукупний дохід) підприємства", затвердженою наказом Міністерства фінансів № 73 від 07.02.2013 "Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», процес формування чистого прибутку

підприємства ілюструється на рис.1.2.

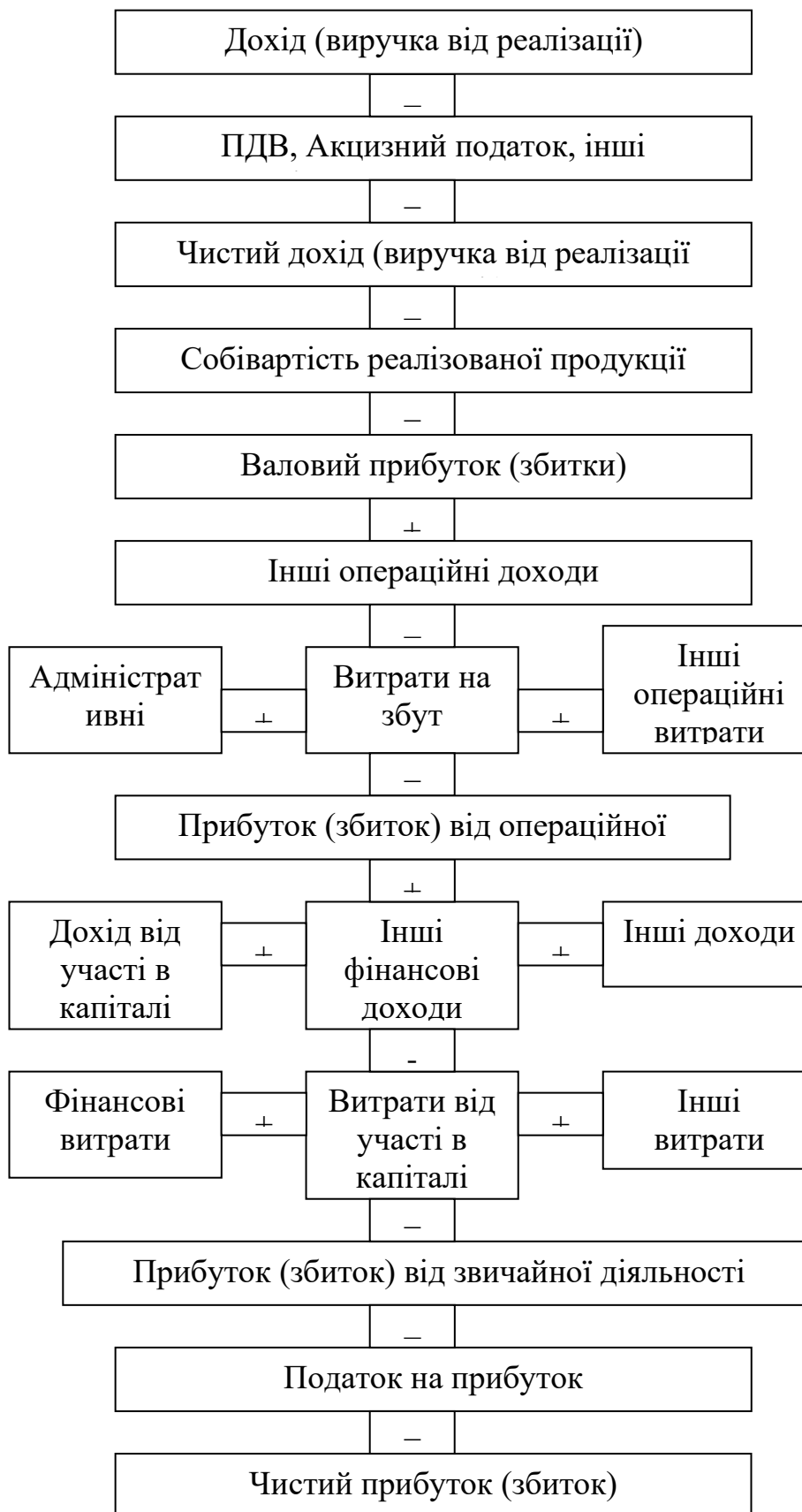

Рис. 1.2. Формування чистого прибутку суб'єкта господарювання [36].

Чистий прибуток, що залишається в розпорядженні підприємства після сплати обов'язкових податків і зборів, має важливе значення для його функціонування. Отриманий прибуток може використовуватися наступним чином:

1. Формування фінансових ресурсів держави. Частина прибутку віддається у державний бюджет, де використовується для фінансування бюджетних видатків. Це сприяє забезпеченню потреб держави та функціонуванню різноманітних галузей економіки.

2. Фінансування власних потреб підприємства. Чистий прибуток є важливим джерелом формування фінансових ресурсів самого підприємства. Ці кошти використовуються для забезпечення господарської діяльності, інвестування у розвиток, технічне оновлення та інші потреби.

Процес розподілу прибутку включає два основних етапи:

1. Розподіл загального прибутку між державою та підприємством. На цьому етапі кожен з учасників отримує свою частину прибутку, що залежить від встановленої пропорції. Це має важливе значення для задоволення потреб обох сторін і відображає фінансову політику держави.

2. Розподіл та використання залишеного прибутку. На даному етапі залишений підприємством прибуток використовується для різноманітних цілей, включаючи створення цільових фондів для фінансування відповідних видатків та інвестицій.

У таблиці 1.1 наведено основні доходи та витрати, які впливають на формування чистого прибутку підприємства, відповідно до різних видів його діяльності 4].

Операційна діяльність вважається ключовим напрямком на підприємстві, оскільки, як свідчить практика, вона забезпечує більшість загального прибутку – від 60% до 80%. Під час цієї діяльності підприємство отримує доход від продажу продукції, робіт або послуг. Після відрахування податків, зборів та витрат, що утворюють собівартість, а також загальногосподарських витрат, отримується прибуток від операційної діяльності.

Основні доходи та витрати, що формують чистий прибуток підприємства

Статті доходів	Статті витрат
Чистий дохід від реалізації продукції	Собівартість реалізованої продукції
товарів	Товарів
робіт та послуг	робіт та послуг
	Адміністративні витрати
	Витрати на збут
Інші операційні доходи	Інші операційні витрати
Дохід від операційної оренди активів	собівартість реалізованих виробничих запасів
дохід від операційних курсових різниць	відрахування на створення резерву сумнівних боргів
відшкодування раніше списаних активів	втрати від операційної курсової різниці
дохід від роялті, відсотків	визнані економічні санкції
дохід від реалізації оборотних активів (крім фінансових інвестицій)	відрахування для забезпечення наступних операційних витрат сумнівні та безнадійні борги
дохід від реалізації необоротних активів, утримуваних для продажу, та групи вибуття	
списання кредиторської заборгованості	інші витрати операційної діяльності
одержані пені, штрафи, неустойки	
інші операції	
Дохід від участі в капіталі	Витрати від участі в капіталі
дохід від інвестицій в асоційовані підприємства	втрати від інвестицій в асоційовані підприємства
дохід від спільної діяльності	втрати від спільної діяльності
дохід від інвестицій в дочірні підприємства	втрати від інвестицій в дочірні підприємства
Інші фінансові доходи	Фінансові витрати
дивіденди одержані	відсотки за кредит
відсотки одержані	інші фінансові витрати
інші доходи від фінансових операцій	
Інші доходи	Інші витрати
реалізація фінансових інвестицій	собівартість реалізованих фінансових інвестицій
не операційна курсова різниця	не операційна курсова різниця
інші доходи господарської діяльності, які не пов'язані з операційною діяльністю	втрати від уцінки фінансових інвестицій
	уцінка необоротних активів
	інші витрати господарської діяльності, які не пов'язані з операційною діяльністю
	Податки з прибутку

Основними факторами, які впливають на кінцевий результат операційної

діяльності, є ціна товару, обсяги і структура виробництва та витрати. Аналіз взаємозв'язку цих даних дозволяє виявити резерви для підвищення прибутку і розробити виробничу програму, що відповідає результатам аналізу.

Величину чистого прибутку від операційної діяльності до оподаткування можна визначити за наступною формулою 1.1:

$$P = p * Q - VC * Q - FC, \quad (1.1)$$

де p – ціна за одиницю продукції;

VC – обсяг змінних витрат на одиницю продукції;

Q – обсяги виробництва;

FC – загальні постійні витрати.

Сучасні підприємства мають можливість впливати на всі складові цієї формули: обсяг виробництва, витрати та ціну продукції, що в свою чергу впливає на дохід. Отже, прибуток підприємства є ключовою економічною категорією, що визначає кінцеву мету його діяльності.

Під час стратегічного планування необхідно враховувати всі аспекти і чинники подальшого розвитку для обґрунтованого визначення прибутку. Система управління прибутком повинна бути інтегрована з загальною системою управління підприємством, оскільки рішення в будь-якій сфері діяльності підприємства мають прямий або опосередкований вплив на рівень прибутку. Це, в свою чергу, є основним джерелом фінансування розвитку підприємства і зростання доходів його власників та працівників.

1.3. Управління прибутком від операційної діяльності у фінансовому менеджменті підприємства

Для підвищення ефективності діяльності підприємства необхідно створити дієву систему управління прибутком, яка представляє собою

сукупність взаємопов'язаних елементів, кожен з яких виконує певну функцію, і їхня спільна робота забезпечує досягнення механізму отримання прибутку заданого рівня. Важливим аспектом управління є розуміння понять загального та чистого прибутку підприємства. Прибуток як результат діяльності підприємства є сумою фінансових результатів усіх видів його діяльності за звітний період. Це включає фінансовий результат від реалізації продукції (робіт, послуг), продукції підсобних, допоміжних та обслуговуючих виробництв і господарств, основних фондів, нематеріальних активів, цінних паперів, валютних цінностей, інших фінансових ресурсів і матеріальних цінностей, а також прибуток від орендних (лізингових) операцій, роялті та інших позареалізаційних операцій. Чистий прибуток є загальним прибутком, зменшеним на суму податку на прибуток [37].

У загальному прибутку підприємства виділяються частини, що підлягають оподаткуванню, і ті, що не оподатковуються. Основна мета управління прибутком підприємства полягає в забезпеченні зростання його суми та рівня, а також в ефективному розподілі прибутку за напрямками економічного розвитку. Відповідно до цієї мети, об'єктом управління є як формування прибутку підприємства, так і його розподіл.

Процес управління прибутком підприємства повинен відбуватися в певній послідовності, забезпечуючи досягнення головної мети та вирішення основних завдань цього управління. З цією метою у даній роботі запропонована структурно-логічна схема здійснення процесу управління прибутком підприємства (рис. 1.3).

Згідно з наведеною схемою, підприємство повинно реалізовувати політику максимізації прибутку, яка передбачає управління його формуванням та розподілом, і включає наступні елементи:

- розробка політики управління прибутком у процесі операційної діяльності;
- розробка політики управління прибутком у процесі інвестиційної діяльності;
- розробка політики управління прибутком у процесі фінансової діяльності.

Рис. 1.3. Структурна схема управління прибутком підприємства [45].

Ефективність формування прибутку характеризується як його загальною сумою, так і рівнем, який визначається системою коефіцієнтів рентабельності. Динаміка загальної суми прибутку, хоча і дає уявлення про економічний розвиток підприємства, не враховує обсяг використання економічних ресурсів. Тому в практиці фінансового менеджменту, що займається управлінням прибутком, широко використовуються наступні основні коефіцієнти рентабельності:

1. Коефіцієнт рентабельності використаних активів. Цей показник надає найбільш повне уявлення про співвідношення отриманого прибутку і використаних економічних ресурсів підприємства – матеріальних, нематеріальних та фінансових. Розрахунок цього показника проводиться за формулою:

$$РА = П / А, \quad (1.2)$$

де РА – коефіцієнт рентабельності використаних активів;

П – обсяг прибутку, отриманого в певному періоді;

А – середньозважена загальна сума активів компанії, яка розраховується як середньохронологічна в періоді, що розглядається.

За аналогічною методикою можуть бути обчислені коефіцієнти рентабельності основних засобів, оборотних активів та інших компонентів економічних ресурсів підприємства, що входять до складу його активів.

2. Коефіцієнт рентабельності власного капіталу. Цей показник визначає ефективність використання власного капіталу. У теорії фінансового менеджменту він вважається одним з найважливіших серед коефіцієнтів рентабельності, оскільки дозволяє порівняти фактичний рівень прибутковості на вкладений капітал із його поточною нормою на фінансовому ринку. Цей показник розраховується за формулою:

$$Рвк = П / ВК, \quad (1.3)$$

де Рвк – коефіцієнт рентабельності власного капіталу підприємства;

П – обсяг прибутку, отриманого в певному періоді;

ВК – середньозважена загальна сума власного капіталу компанії в періоді, що розглядається (розрахована як середньохронологічна).

На виробничих підприємствах, створених у формі акціонерних товариств, цей показник розраховується відносно загальної суми акціонерного капіталу.

3. Коефіцієнт рентабельності витрат виробництва продукції. Цей показник характеризує ефективність витрат, пов'язаних із виготовленням продукції та її збутом. Для розрахунку цього показника використовується така формула:

$$Рвп = П / ПС, \quad (1.4)$$

де $R_{вп}$ – коефіцієнт рентабельності витрат виробництва продукції;

Π – обсяг прибутку, отриманого в певному періоді;

$ПС$ – повна собівартість виготовленої та реалізованої продукції.

За аналогічною формулою можуть бути проведені розрахунки коефіцієнта рентабельності витрат для конкретних видів та найменувань продукції, якщо на підприємстві ведеться відповідний облік у розрізі номенклатури продукції.

4. Коефіцієнт рентабельності реалізації продукції. Цей показник характеризує відношення прибутку до загального обсягу реалізованої продукції і розраховується за такою формулою:

$$R_{рп} = \Pi / ОРП, \quad (1.5)$$

де $R_{рп}$ – коефіцієнт рентабельності реалізації продукції;

Π – сума прибутку, отриманого в певному періоді;

$ОРП$ – загальний обсяг реалізованої продукції в певному періоді.

Відповідно до мети управління прибутком, усі підприємства зацікавлені в більш ефективному використанні своїх економічних ресурсів і підвищенні коефіцієнтів рентабельності, зокрема коефіцієнта рентабельності активів. Проте на практиці можливості підприємства в цьому напрямку обмежені рівнем конкуренції на відповідному товарному ринку. Якщо під впливом конкуренції коефіцієнт рентабельності активів перестає зростати, підприємство постає перед дилемою: що є важливішим – рівень рентабельності реалізації продукції чи рівень оборотності його активів. Для вирішення цієї дилеми застосовується так звана модель Дюпона, яка виглядає наступним чином [45]:

$$P_a = (\Pi / ОРП) * (ОРП / A), \quad (1.6)$$

де P_A – коефіцієнт рентабельності використаних активів;

П – сума прибутку, отриманого за певний період;

ОРП – загальний обсяг продукції, реалізованої за певний період;

А – середньозважена загальна сума активів компанії за період, що розглядається.

Економічний зміст цієї моделі може бути пояснено так: коефіцієнт рентабельності активів підприємства представляє собою результат множення коефіцієнта рентабельності реалізації продукції на кількість оборотів активів за розглянутий період. У контексті механізму управління прибутком це означає, що якщо виробниче підприємство свідомо знижує ціни на свою продукцію (тобто зменшує коефіцієнт рентабельності її реалізації) і тим самим значно збільшує обсяг її реалізації, воно може в певних ситуаціях забезпечити зростання коефіцієнта рентабельності активів (шляхом збільшення суми отриманого прибутку). Використання моделі Дюпона у практичних умовах є важливим елементом механізму управління прибутком виробничого підприємства.

Теорія управління прибутком значною мірою ґрунтується також на системі фінансового аналізу «Витрати – Обсяг реалізації – Прибуток», яка дозволяє визначити як точку беззбитковості виробничої діяльності підприємства, так і роль окремих факторів у формуванні його прибутку від реалізації продукції [9].

Основою фінансового аналізу за системою CVP є залежність між обсягом реалізації виробленої продукції, доходами та поточними витратами, що визначає розмір отриманого прибутку. Вихідні принципи цього механізму управління прибутком полягають у розподілі загальної суми поточних витрат, пов'язаних із виробництвом і реалізацією продукції, на змінні, що залежать від обсягу виробничої діяльності підприємства, і постійні (які підприємство несе, незалежно від обсягу). Прикладами змінних поточних витрат підприємства, пов'язаних з операційною діяльністю, є витрати на сировину і матеріали, оплату праці виробничого персоналу, відрахування на соціальне і пенсійне страхування, транспортні витрати тощо; постійними є

амортизаційні відрахування, орендна плата, витрати на комунальні послуги, оплата праці управлінського персоналу тощо.

Найважливішою задачею використання системи CVP є визначення точки беззбитковості операційної діяльності підприємства, тобто такого обсягу збуту продукції, за якого сума поточних витрат дорівнює сумі доходів від її реалізації за відповідними цінами. Формування точки беззбитковості підприємства від операційної діяльності графічно зображено на рис. 1.4.

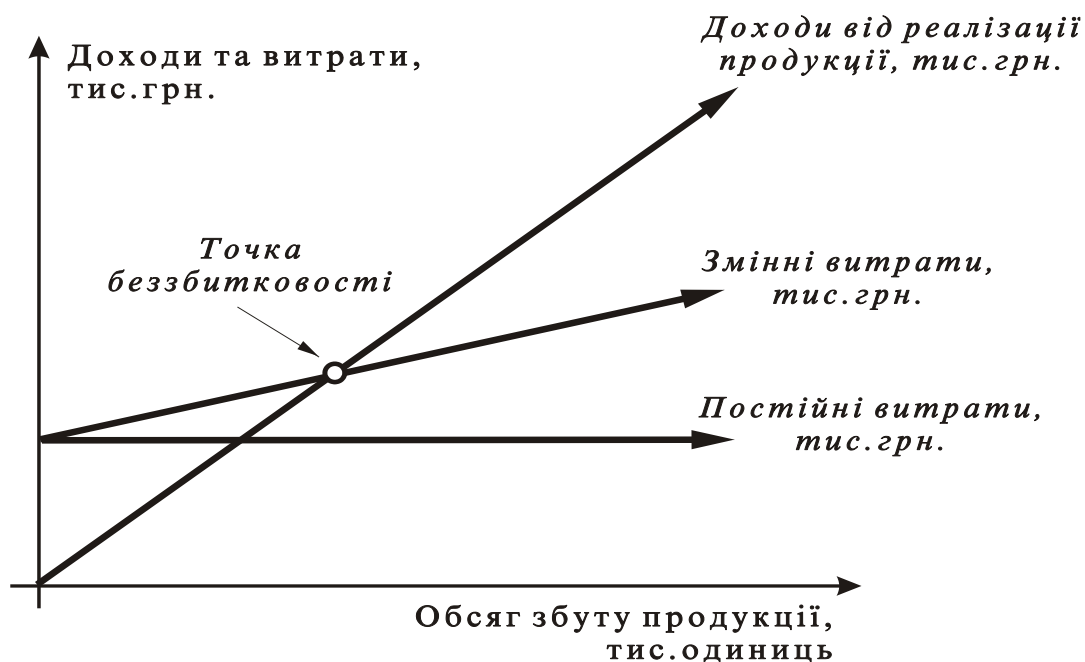

Рис. 1.4. Графік формування точки беззбитковості від операційної діяльності підприємства [44, с.156].

З наведеного графіка видно, що чим вище поле обсягу збуту, яке забезпечує досягнення точки беззбитковості і точки фактичного (планованого) прибутку, тим вищий за сумою показник «запасу фінансової міцності».

Цей показник може бути розрахований і у відносному вигляді за формулою:

$$\text{ЗФМ} = (\text{ОРПф} - \text{ОРПтб}) / \text{ОРПф} * 100, \quad (1.7)$$

де ЗФМ – рівень запасу фінансової міцності компанії, у %;

ОРПф – обсяг реалізації продукції у точці фактичного (планованого)

прибутку;

ОРПтб – обсяг реалізації продукції у точці беззбитковості.

З наведеного графіка видно, що точка беззбитковості від операційної діяльності підприємства утворюється в місці перетину лінії доходів від реалізації продукції і лінії поточних витрат на виробництво і збут цієї продукції, як змінних, так і постійних. Обсяг реалізації продукції, за яким відбувається формування точки беззбитковості від операційної діяльності підприємства, може бути визначений за такою формулою [24]:

$$\text{ОРПтб} = \text{ПВ} / (\text{Ц} - \text{РЗВ}), \quad (1.8)$$

де ОРПтб – обсяг реалізації продукції, що формує точку беззбитковості від операційної діяльності компанії;

ПВ – сума постійних витрат компанії, що пов'язані із операційною діяльністю;

Ц – середня ціна реалізації одиниці продукції;

РЗВ – рівень змінних поточних витрат у розрахунку на одиницю продукції.

Система CVP дозволяє не лише визначати точку беззбитковості, але й формувати необхідний обсяг прибутку від операційної діяльності, систематично впливаючи на склад поточних витрат, рівень цін та обсяг збуту продукції. Механізм управління прибутком при цьому взаємозв'язаний із дією кожного з цих факторів [9].

Величина отриманого прибутку має суттєве значення в діяльності підприємства. Вона впливає на формування його фінансових ресурсів, збільшення ринкової вартості та ефективність виробничої діяльності, сприяючи економічному розвитку держави. Оптимальне управління структурою прибутку допомагає підприємству запобігти банкрутству та сприяє перспективам виходу на міжнародні ринки. Отже, проблема управління прибутком підприємства набуває все більшого значення, оскільки саме тут зосереджений ефект усієї господарської діяльності кожного підприємства.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ТА УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ ВІД ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА НА ПРИКЛАДІ КП «ВОДОКАНАЛ ДОЛИНСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ»

2.1. Загальна оцінка фінансового стану підприємства

Комунальне підприємство «Водоканал Долинської міської ради» було засноване у серпні 1969 року та операційно функціонує відповідно до свого затвердженого Статуту та рішення Долинської міської ради №276-9/2021 від 21 квітня 2021 року. Це підприємство є власністю Долинської територіальної громади, засновником якої є Долинська міська рада Івано-Франківської області. КП "Водоканал Долинської міської ради" підпорядковане та підконтрольне Долинській міській раді.

Головним напрямком діяльності підприємства є надання послуг з централізованого водопостачання та водовідведення населенню, підприємствам та організаціям на основі укладених договорів та встановлених тарифів. Крім цього, підприємство здійснює постачання послуг з централізованого водопостачання та водовідведення територіальним громадам міста Долина.

Станом на 1.07.2022 р. загальна кількість споживачів послуг централізованого водопостачання складає 12964 абонентів, з них 12344 є населенням, а 620 належать до бюджетних організацій та інших установ і підприємств.

Упродовж 2022-2023 років КП "Водоканал Долинської міської ради" визначає наступні стратегічні завдання:

1. Забезпечення стабільного та високоякісного надання послуг з водопостачання та водовідведення споживачам. Це включає підтримку високих стандартів обслуговування та розвиток інфраструктури для задоволення потреб населення та підприємств.

2. Забезпечення беззбиткової поточної діяльності підприємства. Шляхом мінімізації втрат і оптимізації виробничих процесів планується забезпечити ефективну роботу підприємства.

3. Здійснення капітальних вкладень з метою відтворення і розвитку основних засобів підприємства.

Для досягнення цих цілей підприємство систематично працює над модернізацією виробництва, впровадженням новітніх технологій у сфері водопідготовки та очистки стічних вод, а також впровадженням заходів з енергозбереження. Важливою складовою стратегії є впровадження автоматизованих систем керування технологічними процесами і систем диспетчерського контролю, що сприятиме оптимізації роботи та підвищенню ефективності виробництва.

Попри надзвичайно складні політичні та фінансові умови в Україні, КП "Водоканал Долинської міської ради" залишається відданим своєму основному завданню – забезпеченню якісних послуг з водопостачання та водовідведення для кожного житлового об'єкту. Підприємство обслуговує клієнтів у 16 населених пунктах, маючи за мету надати надійні та ефективні послуги всім користувачам.

Незважаючи на важливість матеріальних ресурсів у виробництві на підприємстві, його персонал виступає вирішальним фактором у підвищенні продуктивності праці. Шляхом створення добре збалансованого колективу підприємство забезпечує собі конкурентні переваги, економічний зріст та оптимальну ефективність.

Згідно з даними з таблиці 2.1, середня чисельність працівників на підприємстві у 2023 році скоротилася на 11 осіб, досягнувши 116 осіб. У цій структурі працівників відбулися зміни: у 2023 році кількість працюючих чоловіків зменшилася на 9 осіб, що призвело до зменшення їхнього часткового відсотка на 0,2%, тоді як кількість працюючих жінок скоротилася на 2 особи.

Стан забезпеченості КП «Водоканал Долинської міської ради» трудовими ресурсами за 2022-2023 рр.

Показники	Роки		Відхилення, +/-
	2022 рік	2023 рік	
Середньооблікова чисельність штатних працівників, чол.	127	116	-11
У складі штатних працівників: чоловіки, чол.	101	92	-9
у % до всієї чисельності працівників	79,5	79,3	-0,2
Жінки	26	24	-2
у % до всієї чисельності працівників	20,5	20,7	0,2

Джерело: складено на основі даних фінансової звітності КП «Водоканал Долинської міської ради».

Загальна кількість споживачів послуг централізованого водопостачання станом на 01.01.2022 року складає 12 937 абонентів, із яких населення становить 12 330 абонентів, а бюджетні організації та інші підприємства - 620 абонентів. У порівнянні з попереднім роком кількість споживачів зросла на 166 абонентів, з них населення збільшилося на 156 абонентів. Кількість споживачів централізованого водовідведення складає 6470 абонентів, при цьому населення складає 6133 абонентів.

За показниками лічильників води за послуги розраховуються 93,6% абонентів категорії населення та 100% - бюджетні установи, організації, інші юридичні споживачі. Упродовж 2021 року було встановлено 214 лічильників обліку води. Населення у 2021 році використало 770,3 тис. м3 води, з яких за показниками лічильників води було виміряно 694,4 тис. м3, що становить 90,1% від загального обсягу. Служба реалізації забезпечує щоденний моніторинг водопровідних мереж, організовує рейди-перевірки для покращення обліку, виявлення порушень і зловживань, а справи про порушення передаються до суду.

Місцезнаходження підприємства: м. Долина, вул. Б. Хмельницького, 57

або за телефонами (03477) 2-52-45, (099)-44-34-263.

Аналіз фінансового стану підприємства є важливим етапом у з'ясуванні його ефективності та життєздатності. Цей процес включає оцінку різних аспектів фінансової діяльності компанії і базується на взаємодії різних фінансових елементів. Ці показники відображають розподіл і використання фінансових ресурсів підприємства.

Аналіз фінансового стану включає кілька етапів, включаючи аналіз майнового стану, ліквідності, фінансової стійкості та ділової активності. Спочатку проводиться аналіз майнового стану, який включає дослідження структури майна і його складових часток. Цей аналіз допомагає отримати уявлення про фінансовий стан підприємства та його можливості. Однак сам по собі аналіз структури майна не може повністю визначити фінансовий стан підприємства, але дозволяє оцінити стан активів та можливість погашення зобов'язань.

Для КП «Водоканал Долинської міської ради» був проведений аналіз майнового стану, результати якого наведені в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Аналіз активів КП «Водоканал Долинської міської ради» за 2022-2023 рр.

А К Т И В	2022 рік	2023 рік
I. Необоротні активи		
Нематеріальні активи	132	121
первісна вартість	316	316
накопичена амортизація	184	195
Незавершені капітальні інвестиції	102	5 003
Основні засоби	21 355	26 349
первісна вартість	41 881	48 510
знос	20 526	22 161
Інші необоротні активи	-	-
Усього за розділом I	21 589	31 473

Продовження табл. 2.2

II. Оборотні активи		
Запаси	713	1 558
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	3 612	3 550
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	-	-
з бюджетом	38	279
у тому числі з податку на прибуток	38	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	31	11
Поточні фінансові інвестиції	-	-
Гроші та їх еквіваленти	47	61
Витрати майбутніх періодів	14	22
Інші оборотні активи	931	1 627
Усього за розділом II	5 386	7 108

Джерело: складено на основі даних фінансової звітності КП «Водоканал Долинської міської ради».

Аналіз таблиці 2.2 вказує на значні зміни в структурі активів КП "Водоканал Долинської міської ради" протягом 2022 та 2023 років. Необоротні активи підприємства показали помітне зростання. Нематеріальні активи, чиста вартість яких зменшилася з 132 тисяч гривень у 2022 році до 121 тисяч гривень у 2023 році, відображають цю динаміку через зростання накопиченої амортизації з 184 до 195 тисяч гривень.

Загальна структура необоротних активів КП "Водоканал Долинської міської ради" включає основні засоби, довгострокові фінансові інвестиції та

нематеріальні активи. На кінець 2022 року залишкова вартість основних засобів складала 21 355 тисяч гривень, а до кінця 2023 року зросла на 4 994 тисяч гривень.

Також варто відзначити значне зростання незавершених капітальних інвестицій, які збільшилися з 102 тисяч гривень у 2022 році до 5 003 тисяч гривень у 2023 році. Основні засоби також показали позитивну динаміку: їх первісна вартість зросла з 41 881 тисяч гривень до 48 510 тисяч гривень, що супроводжувалося збільшенням зносу з 20 526 до 22 161 тисяч гривень. Відповідно, чиста вартість основних засобів зросла з 21 355 до 26 349 тисяч гривень.

Загальна сума необоротних активів підприємства КП "Водоканал Долинської міської ради" зросла із 21 589 тисяч гривень у 2022 році до 31 473 тисяч гривень у 2023 році, що представляє собою приріст на 45,7%.

Щодо оборотних активів, їх зростання також відбулося, але з меншими темпами. Запаси КП "Водоканал Долинської міської ради" збільшилися з 713 тисяч гривень у 2022 році до 1 558 тисяч гривень у 2023 році. Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи та послуги трохи зменшилася з 3 612 до 3 550 тисяч гривень, що свідчить про стабільний рівень продажів та умов розрахунків.

Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом зросла з 38 до 279 тисяч гривень, а інша поточна дебіторська заборгованість зменшилася з 31 до 11 тисяч гривень. Грошові кошти та їх еквіваленти покращилися, зростаючи з 47 до 61 тисячі гривень, що свідчить про покращення ліквідності підприємства. Витрати майбутніх періодів зросли з 14 до 22 тисяч гривень, а інші оборотні активи збільшилися з 931 до 1 627 тисяч гривень.

Загалом, КП "Водоканал Долинської міської ради" відзначається позитивною динамікою зростання активів. Збільшення необоротних активів свідчить про розширення виробничих потужностей та інвестиції у майбутній розвиток. Зростання оборотних активів вказує на покращення ліквідності та ефективне управління обіговими коштами. Ці зміни можуть бути свідченням

розвитку та зміцнення фінансового становища підприємства.

За даними на 2023 рік, вартість оборотних засобів підприємства становить 7 108 тисяч гривень, що свідчить про тенденцію до збільшення їх вартості за рік на 1 722 тисяч гривень. Найбільшу питому вагу в структурі оборотних засобів займає дебіторська заборгованість – 54,02% у 2023 році, зокрема дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги становить 49,94%. Інші оборотні активи складають 22,89%. Значну частку також займають запаси, які становлять 21,92%, і спостерігається тенденція до їх збільшення. Така структура свідчить про наявність значних виробничих запасів на підприємстві та виражену тенденцію до збільшення їх залишків (рис. 2.1).

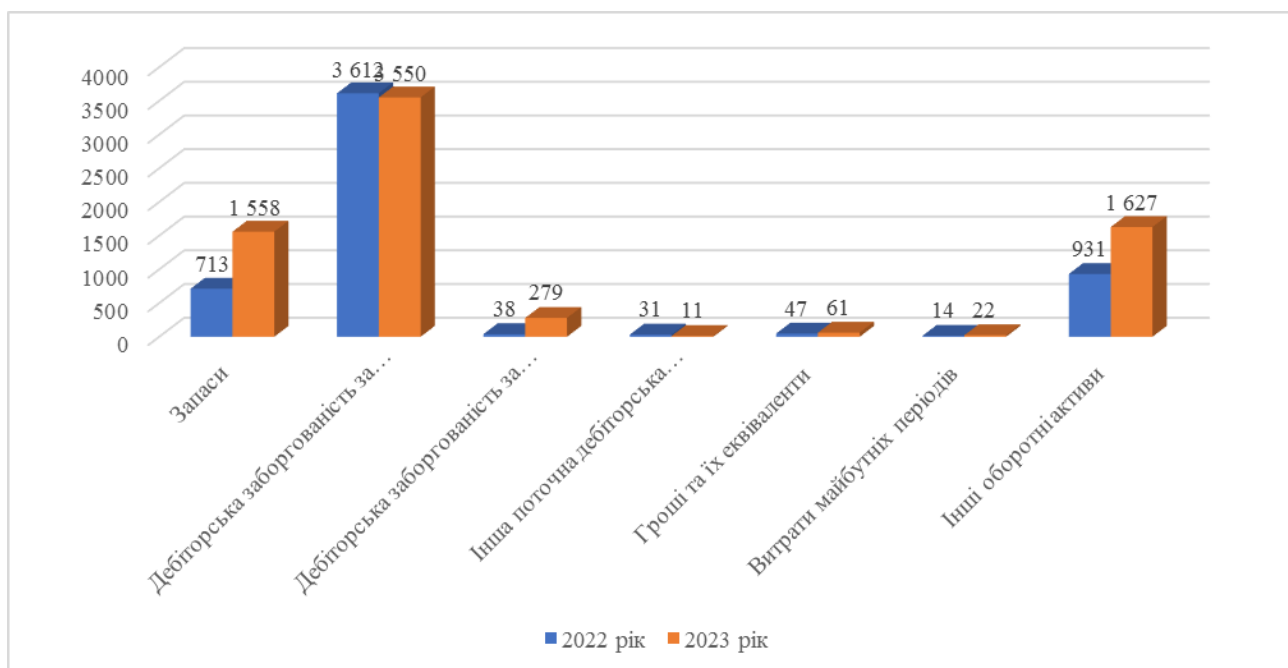

Рис. 2.1. Структура оборотних активів КП «Водоканал Долинської міської ради» за 2022-2023 рр.

Джерело: створено на основі даних фінансової звітності КП «Водоканал Долинської міської ради».

Подані на рисунку 2.1 дані ілюструють загальну тенденцію до збільшення оборотних активів КП "Водоканал Долинської міської ради" з 5 386 тисяч гривень у 2022 році до 7 108 тисяч гривень у 2023 році. Найбільшу частку в структурі оборотних активів займає дебіторська заборгованість, хоча її частка у 2023 році зменшилася через зростання інших оборотних активів, зокрема

запасів.

У 2022 році необоротні активи КП "Водоканал Долинської міської ради" склали 80,03% від загальної вартості активів, тоді як оборотні активи становили лише 19,97%. У 2023 році частка необоротних активів зросла до 81,56%, а частка оборотних активів відповідно знизилася до 18,44%.

У порівнянні з 2022 роком, частка необоротних активів зросла на 1,53% (з 80,03% до 81,56%) у 2023 році. Це свідчить про збільшення довгострокових інвестицій КП "Водоканал Долинської міської ради" у основні засоби та інші необоротні активи. Зокрема, значно зросла вартість незавершених капітальних інвестицій та основних засобів.

Частка оборотних активів у структурі активів зменшилася на 1,53% (з 19,97% до 18,44%) у 2023 році порівняно з 2022 роком. Хоча загальна вартість оборотних активів зросла, темпи зростання необоротних активів були вищими, що призвело до зменшення відносної частки оборотних активів.

Збільшення частки необоротних активів у структурі активів вказує на тенденцію до формування менш мобільної структури активів. Це може свідчити про те, що підприємство інвестує більше коштів у довгострокові активи, що потенційно може призвести до зменшення гнучкості та зниження швидкості обертання активів. Такі зміни можуть впливати на темпи зростання та здатність підприємства швидко адаптуватися до змін у ринкових умовах.

Наступним ми здійснимо аналіз динаміки основних засобів підприємства протягом звітного періоду. Для цього ми використовуємо низку коефіцієнтів, включаючи коефіцієнти оновлення, вибуття, придатності та коефіцієнти зносу (табл. 2.3).

Дальній аналіз динаміки основних засобів підприємства на період звітності передбачає використання ряду коефіцієнтів, включаючи коефіцієнти оновлення, вибуття, придатності та зносу.

За даними звітів, первісна вартість основних засобів КП "Водоканал Долинської міської ради" зросла з 41 881 тис. грн у 2022 році до 48 510 тис. грн у 2023 році, представляючи збільшення на 6 629 тис. грн або 15,83%. Цей

феномен свідчить про значні інвестиційні витрати на придбання нового основного обладнання, що може бути результатом розширення виробничих потужностей або модернізації існуючого майна.

Таблиця 2.3

Наявність, рух та динаміка основних засобів у КП «Водоканал Долинської міської ради»

Показник	2022	2023	Відхилення, тис. грн	Відхилення, %
Первісна вартість	41 881	48 510	6 629	15.83
Знос	20 526	22 161	1 635	7.96
Залишкова вартість	21 355	26 349	4 994	23.39
Коефіцієнт зносу основних засобів	0.49	0.46	-0.03	-6.12
Коефіцієнт придатності основних засобів	0.51	0.54	0.03	5.88

Джерело: складено на основі даних фінансової звітності КП «Водоканал Долинської міської ради».

У 2023 році знос основних засобів КП "Водоканал Долинської міської ради" зріс на 1 635 тис. грн або 7,96%, порівняно з попереднім роком, становлячи 22 161 тис. грн. Цей приріст може свідчити про природний процес амортизації, а також вказувати на використання старіших активів, які піддаються більшому зносу.

Залишкова вартість основних засобів збільшилася з 21 355 тис. грн у 2022 році до 26 349 тис. грн у 2023 році, що представляє зростання на 4 994 тис. грн або 23,39%. Це свідчить про ефективне утримання та модернізацію існуючих активів, сприяючи їхній подальшій експлуатації.

Коефіцієнт зносу зменшився з 0,49 у 2022 році до 0,46 у 2023 році, відображаючи поліпшення загального стану основних засобів підприємства. Це зниження на 6,12% вказує на те, що нові придбання активів відображаються у

загальній структурі активів підприємства, зменшуючи вплив зношеності.

Коефіцієнт придатності основних засобів зріс з 0,51 у 2022 році до 0,54 у 2023 році, показуючи покращення функціональності активів на 5,88%. Це може свідчити про активну політику підприємства з оновлення та підтримки основних засобів у відповідному робочому стані.

КП "Водоканал Долинської міської ради" відзначається позитивними тенденціями у керуванні основними засобами, що виявляється у значному зростанні первісної та залишкової вартості основних засобів. Незважаючи на природне зростання зносу, підприємство змогло покращити коефіцієнт зносу та придатності основних засобів, що сприяє загальній ефективності та продуктивності підприємства.

Після дослідження активів КП "Водоканал Долинської міської ради", їх складу, обсягу та динаміки протягом періоду, перехід до аналізу пасивів підприємства стає наступним кроком. У таблиці 2.4 представлено порівняльний аналіз пасивів КП "Водоканал Долинської міської ради" за 2022-2023 роки, у тому числі абсолютні та відносні зміни.

Таблиця 2.4

Горизонтальний аналіз пасивів підприємства КП «Водоканал Долинської міської ради» за 2022-2023 роки.

Показник	2022 р., тис. грн	2023 р., тис. грн	Абсолютне відхилення, тис. грн	Відносне відхилення, %
1. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	3 449	8 449	5 000	145.00
Додатковий капітал	15 323	15 553	230	1.50
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	(8 364)	(7 252)	1 112	13.30
Усього за розділом 1	10 408	16 750	6 342	60.94
II. Довгострокові зобов'язання цільове фінансування	-	-	-	-

Продовження табл. 2.4

III. Поточні зобов'язання				
Короткострокові кредити банків	-	-	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:				
- товари роботи послуги	4 754	6 615	1 861	39.14
- розрахунками з бюджетом	3 344	3 126	(218)	-6.52
- розрахунками зі страхування	299	302	3	1.00
- розрахунками з оплати праці	1 480	1 632	152	10.27
Доходи майбутніх періодів	6 011	9 472	3 461	57.57
Інші поточні зобов'язання	671	684	13	1.94
Усього за розділом III	16 567	21 831	5 264	31.78
Баланс	26 975	38 581	11 606	43.03

Джерело: складено на основі даних фінансової звітності КП «Водоканал Долинської міської ради».

Згідно з представленими даними, у 2022 році зареєстрований (пайовий) капітал КП "Водоканал Долинської міської ради" складав 3 449 тис. грн, а в 2023 році він збільшився до 8 449 тис. грн. Це зростання на 5 000 тис. грн або 145% може свідчити про значне зростання вкладень або інвестицій у підприємство. Додатковий капітал зріс на 230 тис. грн або 1,5%, що може бути пов'язано з невеликими додатковими інвестиціями чи переоцінкою активів.

Нерозподілений збиток КП "Водоканал Долинської міської ради" у 2022 році склав (8 364) тис. грн, а в 2023 році зменшився до (7 252) тис. грн. Це зменшення збитків на 1 112 тис. грн або 13,3% свідчить про покращення фінансових результатів підприємства, можливо, за рахунок збільшення доходів або зниження витрат.

Загалом, власний капітал КП "Водоканал Долинської міської ради" збільшився з 10 408 тис. грн у 2022 році до 16 750 тис. грн у 2023 році, що становить зростання на 6 342 тис. грн або на 60,94%. Це свідчить про покращення фінансової стабільності підприємства та його здатність привертати додаткові кошти.

Поточна заборгованість за товари, роботи та послуги збільшилася з 4 754 тис. грн у 2022 році до 6 615 тис. грн у 2023 році, що означає приріст на 1 861 тис. грн або на 39,14%. Це може вказувати на зростання обсягів закупівель або затримки у виплаті, що є типовим для підприємств комунальної сфери.

Розрахунки з бюджетом зменшилися з 3 344 тис. грн у 2022 році до 3 126 тис. грн у 2023 році, що означає зменшення на 218 тис. грн або на 6,52%. Це може свідчити про поліпшення своєчасності розрахунків з бюджетом або зменшення податкових зобов'язань.

Розрахунки зі страхування зросли незначно з 299 тис. грн у 2022 році до 302 тис. грн у 2023 році, що становить зростання на 3 тис. грн або на 1%. Це свідчить про стабільність у розрахунках зі страхування.

Розрахунки з оплати праці збільшилися з 1 480 тис. грн у 2022 році до 1 632 тис. грн у 2023 році, що становить зростання на 152 тис. грн або на 10,27%. Це може бути пов'язано зі збільшенням фонду оплати праці або зростанням заборгованості за заробітну плату.

Доходи, очікувані в майбутніх періодах КП "Водоканал Долинської міської ради", значно зросли з 6 011 тис. грн у 2022 році до 9 472 тис. грн у 2023 році, що представляє собою приріст на 3 461 тис. грн або на 57,57%. Це збільшення може свідчити про підвищення рівня авансових платежів або інших очікуваних доходів, які будуть визнані у наступних періодах.

За даними фінансової звітності, інші поточні зобов'язання КП "Водоканал Долинської міської ради" зросли незначно, з 671 тис. грн у 2022 році до 684 тис. грн у 2023 році. Це представляє собою зростання на 13 тис. грн або на 1,94%.

Хоча збільшення цієї категорії зобов'язань є невеликим, воно вартує уваги. Можливо, це свідчить про деякі зміни в фінансовій діяльності

підприємства або про необхідність управлінських коректив. Однак, враховуючи невеликий масштаб цього зростання, його вплив на загальну фінансову стійкість підприємства може бути обмеженим.

Загалом, поточні зобов'язання КП "Водоканал Долинської міської ради" зросли з 16 567 тис. грн у 2022 році до 21 831 тис. грн у 2023 році, що є приростом на 5 264 тис. грн або на 31,78%. Це свідчить про збільшення обсягів операційної діяльності підприємства та відповідне збільшення поточних зобов'язань.

Загальний баланс КП "Водоканал Долинської міської ради" збільшився з 26 975 тис. грн у 2022 році до 38 581 тис. грн у 2023 році, що представляє собою приріст на 11 606 тис. грн або на 43,03%. Це вказує на загальне зростання як активів, так і пасивів підприємства, що є позитивним сигналом для його фінансової стабільності та розвитку.

За таких обставин, такий ріст можна вважати позитивним сигналом для фінансової стабільності та розвитку підприємства. Такий значний приріст може вказувати на успішне функціонування та ефективне ведення ділової діяльності КП "Водоканал Долинської міської ради" у зазначений період.

Горизонтальний аналіз пасивів КП "Водоканал Долинської міської ради" за 2022 та 2023 роки вказує на значне зростання як власного капіталу, так і поточних зобов'язань. Збільшення власного капіталу свідчить про поліпшення фінансової стабільності та привабливості для інвесторів підприємства. Зростання поточних зобов'язань може бути результатом збільшення обсягів операційної діяльності та закупівель. Загальне збільшення балансу підприємства свідчить про його розвиток та розширення. Це вказує на позитивні тенденції у фінансовому стані підприємства та його готовність до подальшого росту та розвитку.

Джерела фінансування КП "Водоканал Долинської міської ради" різноманітні, проте більшу частину складають поточні борги перед постачальниками, за виконані роботи та послуги, а також заборгованість перед бюджетом.

У 2023 році спостерігалось зростання всіх видів зобов'язань, за винятком боргу перед бюджетом (рис. 2.2).

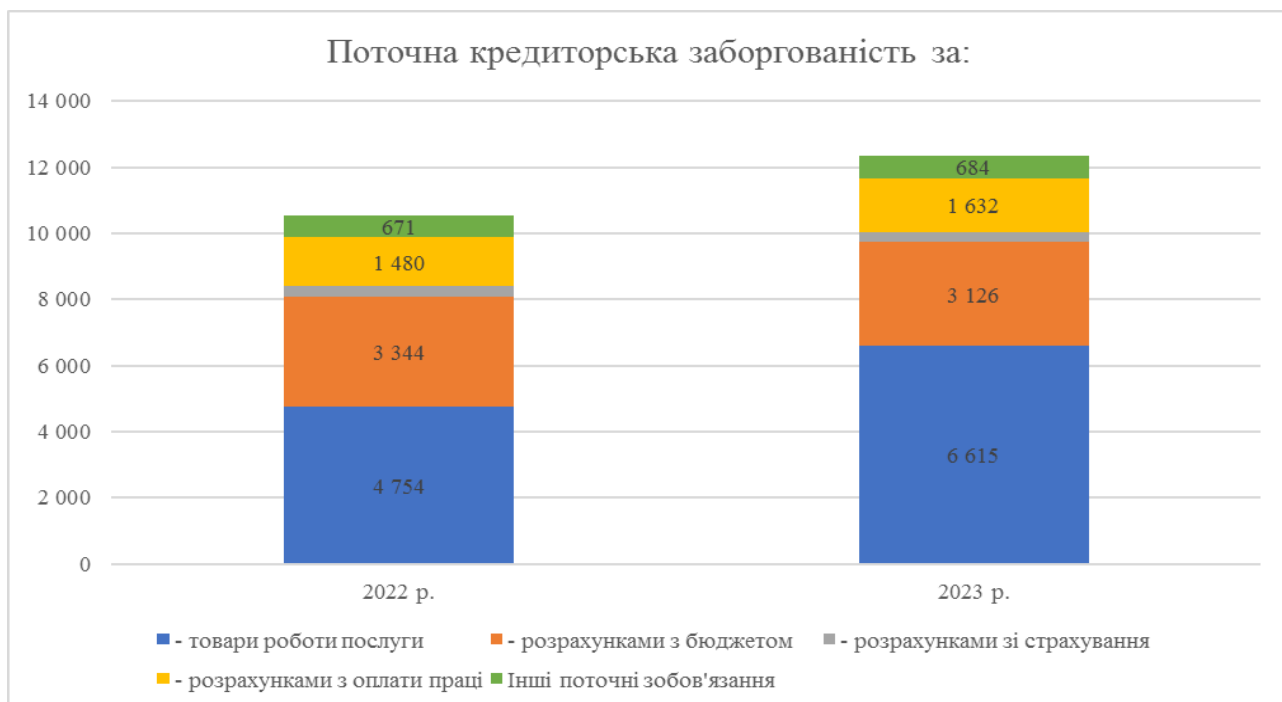

Рис. 2.2. Зміна динаміки структури зобов'язань КП «Водоканал Долинської міської ради» за 2022-2023 роки.

Зростання загального обсягу зобов'язань КП "Водоканал Долинської міської ради" є, безсумнівно, негативним явищем, адже воно може призвести до серйозних проблем з платоспроможністю підприємства у майбутньому.

2.2. Аналіз динаміки та структури фінансових результатів від операційної діяльності підприємства

Звіт про фінансові результати містить інформацію про основні види прибутку підприємства та основні дані для їх аналізу. Починаючи аналіз фінансових результатів від операційної діяльності, ми спочатку оцінюємо їх рівень та динаміку. У процесі аналізу ми вивчаємо зміну кожного показника фінансових результатів операційної діяльності за звітний період порівняно із попереднім періодом.

Для оцінки рівня та динаміки фінансових результатів операційної діяльності підприємства ми складаємо аналітичну таблицю за даними Звіту про

фінансові результати. Ця таблиця включає інформацію про доходи, витрати та прибуток від операційної діяльності підприємства за звітний та попередні періоди, а також їх абсолютні та відносні зміни.

За даними фінансової звітності КП «Водоканал Долинської міської ради» ми проведемо аналіз рівня прибутку від операційної діяльності у табличній формі, яку представлено в табл.2.5.

Таблиця 2.5

Аналіз рівня прибутку від операційної діяльності на КП «Водоканал Долинської міської ради» за 2022-2023 рр.

Стаття	2022 р.	2023 р.	Абсолютне відхилення, тис. грн	Відносне відхилення, %
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	33 258	32 709	-549	-1,65
Інші операційні доходи	556	816	260	46,76
Інші доходи	3 860	9 211	5 351	138,64
Разом доходи	37674	42736	5 062	13,44
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	(26 759)	(29 307)	2 548	9,52
Адміністративні витрати	(4 471)	(4 461)	-10	-0,22
Витрати на збут	(3 481)	(4 001)	520	14,93
Інші операційні витрати	(1 102)	(1 284)	182	16,52
Інші витрати	(1 527)	(2 327)	800	52,39
Разом витрати	(37340)	(41380)	4 040	10,82
Фінансовий результат від операційної діяльності:	(1 999)	(5 528)	-3 529	-176,55
Фінансовий результат до оподаткування	334	1 356	1 022	305,39
Витрати (дохід) з податку на прибуток	(63)	-	63	100,00
Чистий прибуток (збиток)	271,0	1356,0	1085	400,07

Джерело: складено на основі даних фінансової звітності КП «Водоканал Долинської міської ради».

Протягом періоду огляду, фінансові результати КП "Водоканал Долинської міської ради" показали різноманітні тенденції, включаючи як позитивні, так і негативні.

У 2022 році, чистий дохід від реалізації послуг та продукції склав 33 258 тис. грн. Проте, в 2023 році ця сума зменшилася на 549 тис. грн до 32 709 тис. грн, відображаючи зменшення на 1,65%. Це може бути зумовлено ринковими умовами або внутрішніми факторами, що вплинули на обсяг реалізації.

Інші операційні доходи у 2023 році зросли на 46,76%, досягнувши 816 тис. грн порівняно з 556 тис. грн у 2022 році. Це свідчить про успішну стратегію диверсифікації джерел доходу. Значне зростання інших доходів з 3 860 тис. грн у 2022 році до 9 211 тис. грн у 2023 році є іншим ілюстраційним фактором приросту в 138,64%.

Проте, витрати КП "Водоканал Долинської міської ради" також зросли. Собівартість реалізованої продукції зросла на 9,52% з 26 759 тис. грн у 2022 році до 29 307 тис. грн у 2023 році. Це може бути спричинене зростанням цін на сировину або збільшенням виробничих витрат. Адміністративні витрати залишилися практично на одному рівні, зменшившись лише на 0,22%, що свідчить про стабільний рівень управлінських витрат.

Витрати на збут підвищилися з 3 481 тис. грн у 2022 році до 4 001 тис. грн у 2023 році, що представляє зростання на 14,93%. Це може пояснюватися збільшенням витрат на підтримку обсягів продажу. Інші операційні витрати також зросли на 16,52%, досягнувши 1 284 тис. грн у 2023 році.

Фінансовий результат від операційної діяльності виявився негативним. У 2022 році операційний збиток становив 1 999 тис. грн, а у 2023 році він зріс до 5 528 тис. грн. Це свідчить про значне збільшення операційних витрат, що може бути зумовлене зростанням вартості сировини або інших виробничих витрат.

Незважаючи на зростання витрат, фінансовий результат до оподаткування КП "Водоканал Долинської міської ради" значно покращився. У 2022 році цей показник становив 334 тис. грн, а у 2023 році зріс до 1 356 тис. грн, що представляє збільшення на 305,39%. Це свідчить про ефективне управління КП

"Водоканал Долинської міської ради" у частині інших доходів та витрат.

Чистий прибуток КП "Водоканал Долинської міської ради" у 2023 році вражаюче збільшився до 1 356 тис. грн, що становить зростання на 400,74% порівняно з 271 тис. грн у 2022 році. Це свідчить про загальне покращення фінансових показників підприємства, незважаючи на збільшення витрат. Компанія відновилася від початкових ударів війни і поступово адаптувалася до роботи в умовах, що постійно змінюються.

Збільшення чистого прибутку на 1 085 тис. грн (400,74%) у 2023 році, незважаючи на зростання операційних витрат, свідчить про поліпшення грошових потоків у підприємства. Значний ріст інших доходів (138,64%) показує додаткові надходження коштів, які можуть бути спрямовані на покриття операційних витрат та інвестиції в розвиток.

Однак зростання операційних витрат з 1 999 тис. грн у 2022 році до 5 528 тис. грн у 2023 році свідчить про необхідність підприємству покращити управління операційними витратами, щоб уникнути витрати грошових коштів.

Загальне збільшення витрат, включаючи собівартість реалізованої продукції (на 9,52%) та витрати на збут (на 14,93%), також може негативно вплинути на грошові потоки. Тим не менш, стабільні адміністративні витрати свідчать про контрольованість частини витрат.

Після аналізу фінансових результатів КП "Водоканал Долинської міської ради" за 2022-2023 роки стало очевидним, що, навіть при зменшенні чистого доходу від реалізації продукції, загальні доходи значно зросли завдяки збільшенню інших операційних та інших надходжень. Збільшення витрат на виробництво, збут та інші операційні витрати свідчить про активне розширення діяльності підприємства, навіть якщо це призвело до збільшення збитків від операційної діяльності.

Незважаючи на цей факт, фінансовий результат до оподаткування та чистий прибуток вражаюче зросли, що свідчить про ефективне управління іншими доходами та витратами. Однак, слід звернути увагу на контроль витрат, зокрема операційних, для покращення фінансових результатів у майбутньому.

Зростання чистого прибутку позитивно позначилося на грошових потоках підприємства, що забезпечує фінансову стабільність та можливості для подальших інвестицій. Проте, для збереження цієї позитивної динаміки, важливо зосередитися на ефективному управлінні операційними витратами та оптимізації витрат.

Аналіз структури доходів КП "Водоканал Долинської міської ради" представлений у таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Аналіз питомої ваги елементів структури доходів КП «Водоканал Долинської міської ради» у 2022-2023 роках.

Стаття	2022 р.	Питома вага у 2022 році, %	2023 р.	Питома вага у 2023 році, %
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	33 258	88,26	32 709	76,55
Інші операційні доходи	556	1,48	816	1,91
Інші доходи	3 860	10,24	9 211	21,54
Разом доходи	37674	100,00	42736	100,00

Джерело: складено на основі даних фінансової звітності КП «Водоканал Долинської міської ради».

З таблиці 2.6 видно, що у структурі доходів КП "Водоканал Долинської міської ради" основну частину становив Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг). Проте, його відносна вага в порівнянні з іншими видами доходів зменшилася з 88,26% у 2022 році до 76,55% у 2023 році, що вказує на те, що хоча сам прибуток залишався великим, його роль у загальній структурі доходів скоротилася.

Інші операційні доходи демонстрували невелике збільшення відносної ваги, зростаючи з 1,48% у 2022 році до 1,91% у 2023 році. Це свідчить про

невелике зростання важливості цього джерела доходів для підприємства.

Значний ріст питомої ваги Інших доходів з 10,24% у 2022 році до 21,54% у 2023 році є наслідком успішної стратегії диверсифікації доходів. Це може включати доходи від інвестицій, продаж активів та інші джерела, що не пов'язані з основною діяльністю підприємства (рис. 2.3).

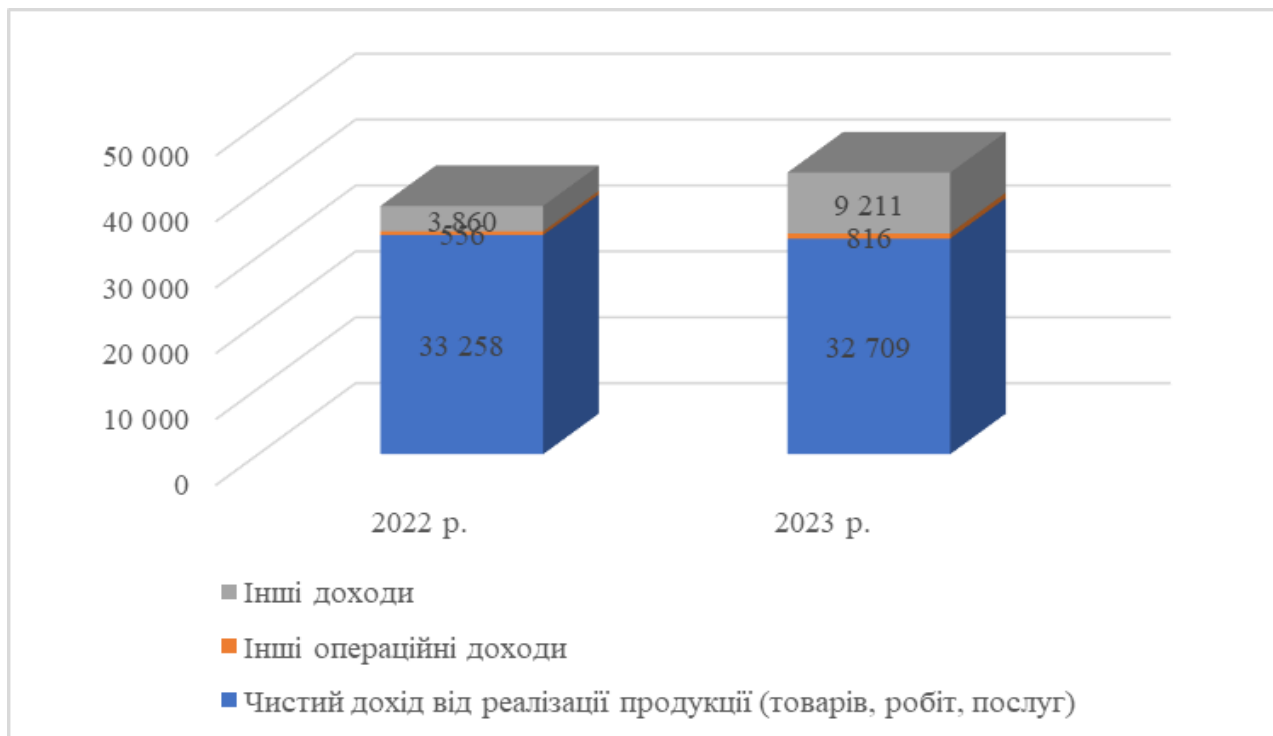

Рис. 2.3. Динаміка зміни питомої ваги елементів структури доходів КП «Водоканал Долинської міської ради» у 2022-2023 роках.

У цілому, зростання диверсифікації доходів вказує на позитивний розвиток, оскільки це допомагає знизити ризики, пов'язані з концентрацією на одному джерелі. Однак, зменшення частки чистого доходу від основної діяльності вказує на необхідність поліпшення її ефективності для забезпечення стабільного фінансового стану.

Перш ніж аналізувати структуру прибутку від операційної діяльності, варто детально розглянути компоненти доходів та витрат, які допомагають його отримати. Порівнюючи їх динаміку і відносну вагу, можна зрозуміти, наскільки ефективно підприємство використовує свої ресурси для генерації прибутку.

Аналіз структури доходів допомагає виявити основні джерела доходу та

їхню динаміку. Зростання або зменшення питомої ваги певних видів доходів може вказувати на зміни в стратегії підприємства, ринкових умовах або ефективності виробничих процесів.

Аналіз структури витрат допомагає визначити основні складові, на які спрямовані ресурси підприємства. Це можуть бути витрати на сировину, оплату праці, адміністративні витрати тощо. Результати аналізу вказують на ефективність управління витратами та можуть свідчити про необхідність оптимізації витратних статей.

Порівнюючи структуру доходів і витрат, можна зрозуміти, наскільки ефективно підприємство використовує свої ресурси для генерації прибутку. Цей аналіз дозволяє виявити потенційні проблемні або перспективні області у фінансовій діяльності підприємства і надає підґрунтя для прийняття обґрунтованих управлінських рішень (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

Аналіз питомої ваги елементів структури витрат КП «Водоканал Долинської міської ради» у 2022-2023 роках.

Стаття	2022 р.	Питома вага у 2022 році, %	2023 р.	Питома вага у 2023 році, %
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	(26 759)	71,67	(29 307)	70,81
Адміністративні витрати	(4 471)	11,98	(4 461)	10,78
Витрати на збут	(3 481)	9,33	(4 001)	9,67
Інші операційні витрати	(1 102)	2,95	(1 284)	3,10
Інші витрати	(1 527)	4,09	(2 327)	5,62
Разом витрати	(37340)	100,00	(41380)	100,00

Джерело: складено на основі даних фінансової звітності КП «Водоканал Долинської міської ради».

Очевидно, що темпи зростання собівартості реалізованої продукції перевищили темпи зменшення чистого доходу від реалізації продукції.

Аналіз питомої ваги елементів структури витрат КП «Водоканал Долинської міської ради» за 2022 і 2023 роки показує певні зміни у розподілі

витрат. Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) є найбільшим компонентом витрат у обох роках, складаючи 71,67% у 2022 році та 70,81% у 2023 році. Це свідчить про те, що основна частина витрат пов'язана з виробництвом та реалізацією продукції.

Адміністративні витрати зменшили свою питому вагу з 11,98% у 2022 році до 10,78% у 2023 році. Це може свідчити про ефективне управління адміністративними витратами або зміщення фокусу витрат на інші елементи.

Витрати на збут трохи зросли у питомій вазі, з 9,33% у 2022 році до 9,67% у 2023 році. Це може бути пов'язано з підвищенням витрат на маркетинг та просування продукції.

Інші операційні витрати КП «Водоканал Долинської міської ради» залишаються відносно стабільними, з незначним збільшенням питомої ваги з 2,95% у 2022 році до 3,10% у 2023 році.

Інші витрати збільшили свою питому вагу з 4,09% у 2022 році до 5,62% у 2023 році, що може вказувати на зростання витрат, не пов'язаних безпосередньо з основною діяльністю (рис. 2.4).

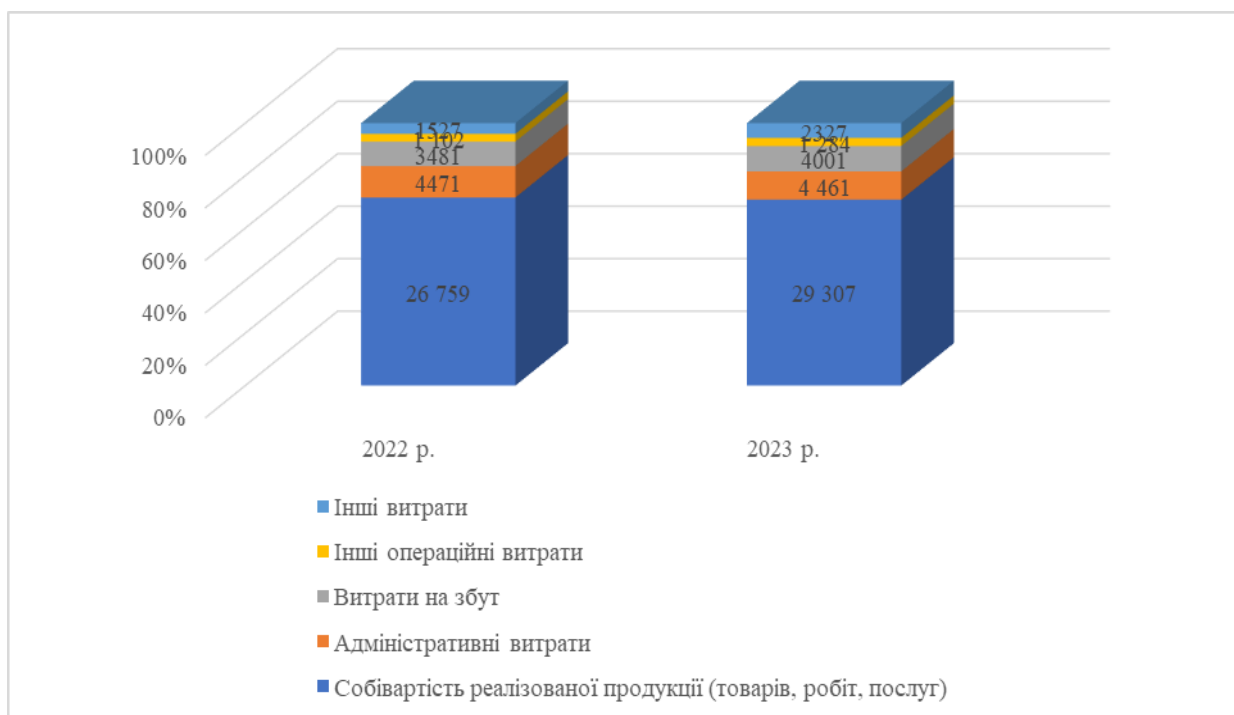

Рис.2.4. Динаміка зміни питомої ваги елементів структури витрат КП «Водоканал Долинської міської ради» у 2022-2023 роках.

Загалом, структура витрат КП «Водоканал Долинської міської ради» дещо змінилася, з основними витратами, пов'язаними з собівартістю реалізованої продукції, які залишаються стабільними, та зростанням частки інших витрат. Це вказує на необхідність подальшого контролю та оптимізації витрат, щоб підвищити ефективність роботи підприємства.

Наведену структуру витрат можна охарактеризувати як незадовільну для підприємства, оскільки значний відсоток загальних витрат припадає на собівартість реалізованої продукції, тоді як інші витрати мають низьку питому вагу. Такий розподіл витрат може свідчити про неефективність управління витратами та потенційні проблеми з рентабельністю.

Для більш глибокого розуміння фінансового стану підприємства проведемо детальний аналіз структури його фінансових результатів. Це включає оцінку структурних зрушень та визначення питомої ваги валового прибутку та прибутку від операційної діяльності у загальному прибутку. Такий аналіз дозволить виявити ключові тенденції та фактори, що впливають на фінансову стабільність та ефективність діяльності підприємства. Результати цього аналізу представлені в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

Аналіз рівня прибутку від операційної діяльності КП «Водоканал Долинської міської ради»

Показник	2022 рік	2023 рік	Відхилення тис. грн	Відхилення %
1. Операційні доходи	33,814	33,525	-289	-0.86
2. Загальні доходи	37,674	42,736	5,062	13.43
3. Операційні витрати	34,813	39,053	4,240	12.18
4. Прибуток від операційної діяльності (п.1 - п.3)	-999	-5,528	-4,529	453.05
5. Частка операційних доходів у загальному обсязі доходів	89.75%	78.44%	-11.31%	-12.60

У 2022 році операційні доходи КП «Водоканал Долинської міської ради»

склали 33,814 тис. грн, що становило 89.75% від загального обсягу доходів. Операційні витрати за цей період склали 34,813 тис. грн, що призвело до збитку від операційної діяльності у розмірі 999 тис. грн.

У 2023 році операційні доходи дещо знизилися до 33,525 тис. грн, і їх частка у загальному обсязі доходів зменшилася до 78.44%. Операційні витрати зросли до 39,053 тис. грн, що призвело до значного збитку від операційної діяльності у розмірі 5,528 тис. грн.

Незважаючи на несприятливу політичну та економічну ситуацію в країні, через повномасштабне вторгнення, КП «Водоканал Долинської міської ради» продовжує функціонувати. Проте підприємство стикається зі значними фінансовими викликами. Операційні витрати перевищують операційні доходи, що призводить до збитків від операційної діяльності. Частка операційних доходів у загальному обсязі доходів зменшується, що може свідчити про необхідність покращення управління витратами та пошуку нових джерел доходів.

Також викликає занепокоєння той факт, що підприємство не здійснює жодних фінансових та інвестиційних операцій, які могли б підвищити загальну прибутковість його діяльності. Відсутність таких операцій свідчить про недостатню активність у сфері інвестиційного менеджменту та недоотримання потенційних доходів, що негативно впливає на фінансовий стан підприємства.

Таким чином, можна стверджувати, що прибутковість операційної діяльності досліджуваного підприємства у звітному періоді, у порівнянні з низкою попередніх періодів, демонструє негативну динаміку. Це свідчить про зниження ефективності управління господарською діяльністю підприємства загалом. Аналіз цієї тенденції є критично важливим для розуміння причин зниження прибутковості та розробки стратегій для її покращення в майбутньому.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ВІД ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЇХ АНАЛІЗУ

3.1. Напрями удосконалення організації фінансового аналізу прибутку від операційної діяльності на підприємстві

У сучасних умовах, коли на тлі триваючої війни в Україні відбуваються значні структурні зміни в економіці, особлива увага приділяється стратегіям управління фінансовими результатами. Останнім часом відбувається раптове зростання важливості основного фінансового показника - прибутку - та процесу його управління. Це пояснюється необхідністю підприємств виконувати розширене відтворення та оновлення виробничих процесів, а також прийняття обґрунтованих стратегічних рішень в умовах постійної нестабільності на ринку.

Фінансові результати відображають важливу та багатопланову систему економічних зв'язків, що притаманна сучасному етапу розвитку суспільства. Ця система має значний вплив на конкурентоздатність продукції підприємств. На великій кількості промислових підприємств України спостерігається відсутність чітко сформованої політики управління фінансовими результатами. Це відбивається на розвитку виробничого процесу та на загальних результатах діяльності цих підприємств. Отже, розвинена та виважена політика управління фінансовими результатами може допомогти максимізувати прибуток підприємства та покращити його фінансовий стан [46].

Ефективне управління господарською діяльністю підприємств здійснюється через комплекс взаємопов'язаних послідовних функцій. В сучасних умовах важливою складовою цього процесу є організація аналітичної роботи.

Один з головних напрямків практичної реалізації підприємства полягає у виявленні можливостей та перспектив його розвитку.

Основним завданням економічного аналізу на підприємстві є оцінка результатів господарської діяльності, виявлення резервів виробництва та факторів, що впливають на кінцеві показники роботи підприємства. Складна система аналітичної роботи в народному господарстві, промисловості та окремих підприємствах потребує належної організації. Це включає в себе упорядкування, налагодження координації та погодження її здійснення з метою уникнення дублювання та забезпечення єдності в роботі окремих посадових осіб чи аналітичних органів [20].

Організація аналітичної роботи на підприємствах є ключовим аспектом забезпечення реалізації економічного аналізу. Це передбачає впровадження раціональних методів, спрямованих на забезпечення точності та ефективності аналізу, а також мінімізацію втрат і спотворень вихідної інформації.

Головними завданнями організації економічного аналізу є забезпечення ефективності його проведення, його постійний розвиток і вдосконалення, раціональна організація праці, автоматизація аналітичних процесів та підвищення якості використання аналітичної інформації.

Важливим принципом аналізу є комплексний підхід, який полягає в поєднанні мети з ресурсами та можливостями підприємства. Це вимагає розробки програм аналізу, спрямованих на досягнення мети шляхом максимального використання потенційних можливостей підприємства та резервів виробництва.

Організація аналітичної роботи передбачає розробку загальних планів та програм конкретних аналітичних робіт, встановлення порядку їх проведення, матеріального, методичного й наукового забезпечення, а також контроль за впровадженням у виробництво виявлених резервів. Ці дії спрямовані на забезпечення ефективного використання аналітичних можливостей для підтримки стратегічного розвитку та прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

У Комунальному підприємстві "Водоканал Долинської міської ради" відсутній аналітичний відділ, що веде загальний економічний аналіз усього

підприємства, включаючи дослідження прибутковості операційної діяльності. Оскільки правильна організація аналізу є ключовою для успішної його реалізації, рекомендується впровадити на заводі посаду фінансового аналітика. Одним із основних напрямків його діяльності повинен бути аналіз фінансової звітності, що дозволить оцінити результати діяльності, прогнозувати напрямки підвищення ефективності господарювання та робити ефективні управлінські рішення, а також вивчення прибутку від операційної діяльності взагалі та в розрізі структурних підрозділів для надання рекомендацій щодо покращення діяльності підприємства.

Важливою умовою успішного аналітичного дослідження є правильний вибір виконавців. Розподіл аналітичної роботи між окремими виконавцями потребує уважного підходу та врахування їхніх індивідуальних особливостей та рівня кваліфікації.

Початок аналітичної роботи на КП "Водоканал Долинської міської ради" рекомендується розпочати з планування. Важливим етапом буде розробка загального плану аналітичної роботи та планів конкретних аналітичних досліджень.

Відповідальність за розробку плану аналітичної роботи та контроль за його виконанням рекомендується покласти на планово-економічний відділ.

Для забезпечення більшої організованості аналітичної роботи щодо аналізу прибутку від операційної діяльності пропонується впровадити практику використання "Тематичного плану аналітичних робіт". Цей план містить інформацію про вид аналітичної роботи, мету дослідження, період проведення, відповідальних та співвідповідальних виконавців, необхідні документи, терміни та методи подання результатів, а також відповідальну особу за їх подання.

Найважливішим елементом в організації аналітичної роботи є застосування систематичних етапів під час проведення аналітичних досліджень. На КП "Водоканал Долинської міської ради" аналіз прибутку від операційної діяльності та інших об'єктів рекомендується проводити з використанням етапів, наведених у таблиці 3.1.

**Рекомендовані етапи аналізу прибутку від операційної діяльності для
КП «Водоканал Долинської міської ради»**

Етапи аналізу	Складові етапу	Виконавці робіт
1. Підготовчий етап	1. Розробка плану та програми проведення аналізу 2. Формування цілей та завдань аналізу і напрямків використання його результатів. 3. Розробка системи показників, за допомогою яких характеризується прибуток від операційної діяльності. 4. Розподіл роботи між аналітиками. 5. Розробка макетів і форм аналітичних таблиць, графіків. 6. Перевірка достовірності джерел інформації та вивчення попередніх обстежень. 7. Визначення конкретних виконавців та розподіл обов'язків між ними, а також інші організаційні питання.	Планово-економічний відділ
2. Основний етап	1. Збирання та опрацювання звітної інформації по доходах, витратах та фінансових результатах від операційної діяльності по підприємству, планів та розрахунків виробництва. 2. Проведення аналізу рівня та динаміки прибутку від операційної діяльності. 3. Проведення аналізу структури доходів та витрат від операційної діяльності. 4. Визначення загальних відхилень фактичних обсягів доходів, витрат та прибутку від операційної діяльності від планових розрахунків. 5. Виявлення взаємодіючих факторів і обчислення їхнього впливу на операційний прибуток підприємства. 6. Аналіз резервів збільшення прибутку від операційної діяльності	Відділ бухгалтерського обліку
3. Завершальний етап	1. Узагальнення результатів аналізу. 2. Розробка висновків і пропозицій щодо прийняття належних управлінських рішень за результатами аналізу, відповідно до його цілей і завдань.	Планово-економічний відділ, відділ бухгалтерського обліку

Важливим етапом в організації економічного аналізу є визначення завдань та об'єктів аналізу. Для КП "Водоканал Долинської міської ради" розроблено загальну модель аналізу прибутку від операційної діяльності, яка наведена на рис. 3.1.

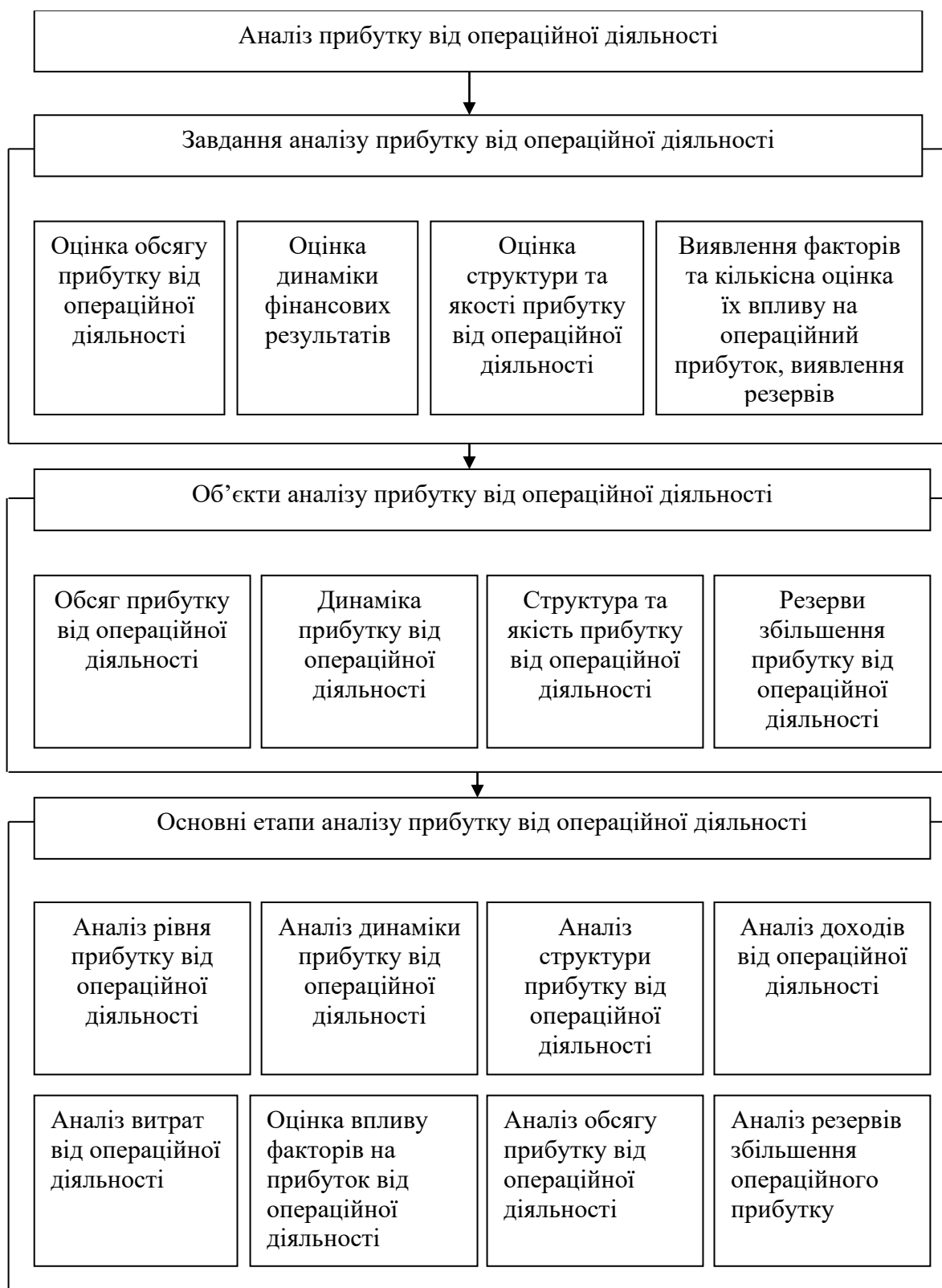

Рис.3.1. Запропонована загальна модель аналізу прибутку від операційної діяльності на КП «Водоканал Долинської міської ради»

Для вирішення завдань аналізу фінансових результатів важливо мати якісне інформаційне забезпечення. У таблиці 3.2 наведено джерела інформації, які рекомендується використовувати для проведення аналізу прибутку від операційної діяльності, а також їхні аналітичні можливості.

Таблиця 3.2

Рекомендовані джерела інформації для аналізу прибутку від операційної діяльності на КП «Водоканал Долинської міської ради»

Інформаційне джерело	Форма	Аналітичні можливості
Публічна фінансова звітність	Звіт про фінансові результати, Ф. №2	Горизонтальний та вертикальний аналіз фінансових результатів від операційної діяльності. Оцінка ефективності господарювання на основі показників рентабельності та ділової активності.
	Звіт про рух грошових коштів, Ф. №3	Оцінка руху грошових коштів в процесі операційної діяльності.
	Примітки до річної фінансової звітності, Ф. №5	Оцінка ступеня впливу на прибуток від операційної діяльності простроченої дебіторської заборгованості, нестач і втрат від псування цінностей.
Статистична звітність	Звіт про фінансові результати і дебіторську та кредиторську заборгованість, Ф. №1-Б	Оцінка ступеня впливу простроченої дебіторської та кредиторської заборгованості на прибуток від операційної діяльності.
	Звіт про основні показники діяльності підприємства, Ф. №1 - підприємництво	Система основних показників фінансових результатів від операційної діяльності (операційний, валовий прибуток, собівартість реалізованої продукції) за 2 періоди.
	Річний звіт підприємства по продукції, Ф. №1-п	Склад операційних витрат виготовленої продукції в системі факторного аналізу прибутку від операційної діяльності.
Дані бухгалтерського обліку	Рахунки класів 7 «Доходи та результати діяльності», 8 «Витрати за елементами», 9 "Витрати діяльності"	Оцінка правильності віднесення доходів та витрат до операційної діяльності та правильність формування прибутку від операційної діяльності.
Облікові регістри	Журнали-ордери по обліку доходів, витрат та фінансових результатів	Відображення узагальненої інформації щодо доходів, витрат та фінансових результатів у розрізі видів діяльності.
Інша інформація	Експертні оцінки	Аудиторські висновки щодо правильності визначення прибутку від операційної діяльності.
	Дані внутрішньогосподарського управлінського обліку	Інформаційна база факторного аналізу операційного прибутку (склад, структура, асортимент продукції, її собівартість).

Забезпечення якості аналітичної роботи включає перевірку достовірності джерел інформації, оскільки це впливає на достовірність аналітичних висновків, що залежать від якості досліджуваних матеріалів. Навіть найдрібніші помилки чи неузгодженості у документах можуть негативно вплинути на результати аналізу. Використання штучного інтелекту може сприяти автоматизації аналітичної роботи, перетворюючи облікові дані в корисну інформацію для управлінських рішень.

У сучасних умовах, з метою отримання оперативної інформації про фінансові результати, потрібно шукати шляхи прискорення процесу збору даних. Автоматизована обробка аналітичної інформації може значно полегшити цей процес, забезпечуючи точність та прискорення розрахунків. Використання інформаційних технологій дозволяє зменшити кількість помилок, економити час, підвищувати якість обробки даних і забезпечувати більш точний контроль за роботою.

Обчислювальні центри, оснащені відповідним програмним забезпеченням, можуть стати важливою ланкою в системі аналізу на всіх рівнях управління. Перенесення аналізу на автоматизовані системи і використання економіко-математичних методів дозволить полегшити проведення аналізу, звільнити фахівців від рутинних обчислювальних операцій та скоротити час на підготовку аналітичних звітів. Роль фінансових аналітиків може полягати у уніфікації обчислювальних машинограм і формуванні рекомендацій з регулювання господарської діяльності.

3.2. Шляхи підвищення прибутку від операційної діяльності підприємства

У сучасних умовах ринкової економіки, прибуток стає ключовим показником ефективності діяльності підприємства, що впливає на соціально-економічний розвиток країни в цілому. Для підприємницьких структур прибуток не лише виступає метою і результатом їхньої діяльності, але й

стимулом та фактором економічної безпеки. Оскільки прибуток є основним показником результативності підприємства, важливо дослідити його залежність від різноманітних факторів та оцінити їхній вплив на його величину.

Глибокі трансформації, які відбуваються в економіці, сприяють максимальній мобілізації внутрішніх резервів. Для ефективного функціонування суб'єктів господарювання в умовах ринкових відносин вирішальне значення має виявлення резервів збільшення обсягу продукції, зниження собівартості та зростання прибутку [30].

Обсяг прибутку та рівень рентабельності залежать від виробничої, постачальницької, маркетингової, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства, що характеризує всі аспекти його господарської діяльності.

Значна частина прибутку підприємства залежить від реалізації продукції та послуг. Прибуток від реалізації продукції визначається обсягом, структурою, собівартістю та середньореалізаційними цінами продукції.

Резерви зростання прибутку включають можливості його збільшення за рахунок зростання обсягу реалізації продукції, зниження витрат на її виробництво і реалізацію, уникнення зовнішніх реалізаційних втрат та вдосконалення структури виробленої продукції. Ці резерви виявляються на етапі планування та виконання планів.

Процес виявлення резервів зростання прибутку може бути представлений трьома етапами, які зображено на рисунку 3.2.

Рис. 3.2. Етапи процесу виявлення резервів прибутку [39].

На першому етапі проводяться ідентифікація та оцінка резервів у кількісному вираженні; на другому етапі розробляються комплексні заходи, які включають інженерно-технічні, організаційні, економічні і соціальні аспекти, для ефективного використання виявлених резервів; на третьому етапі відбувається практичне впровадження заходів та здійснюється контроль за їхнім виконанням.

Прибутковість є одним із ключових показників ефективності господарювання суб'єктів, тому кожне підприємство має стратегічний інтерес у максимізації свого прибутку.

Формування прибутку підприємства залежить від багатьох факторів, які можна узагальнити на зовнішні та внутрішні. Внутрішні фактори поділяються на виробничі та невиробничі, що відображає наявність та ефективне використання ресурсів.

Для забезпечення зростання прибутку необхідно виявляти невикористані можливості його збільшення, тобто резерви зростання. Ці резерви представлені кількісно вимірними можливостями збільшення прибутку через зміну інших факторів, а також уникнення збитків від інших видів діяльності.

Методика аналізу прибутку підприємства включає порівняння фактичних даних з плановими значеннями або з показниками попередніх періодів, виявлення тенденцій змін та визначення причин відхилення від плану для кожного виду прибутку. Основним елементом цієї аналітики є прибуток від реалізації продукції, з якого рекомендується розпочати аналіз, перевіряючи обґрунтованість планових показників собівартості, прибутку, обсягу виробництва та реалізації.

Факторний аналіз прибутку є складною методикою, що передбачає комплексне вивчення та вимірювання впливу різних факторів на величину прибутку підприємства. Цей аналіз дозволяє систематично оцінювати вплив різних чинників на фінансовий результат підприємства і спрямовується на встановлення зв'язків між різними аспектами діяльності та прибутковістю (рис. 3.3) [16].

Рис. 3.3. Фактори впливу на величину прибутку від реалізації продукції
[31, с.6].

Так, зосередження уваги на дослідженні резервів зростання прибутку за рахунок зниження витрат може бути ключовим стратегічним кроком для підвищення прибутковості підприємства. Проведення факторного аналізу формування чистого прибутку дозволить визначити, які саме види витрат найбільше впливають на прибуток.

Проведення аналізу прибутку підприємства передбачає систематизацію факторів впливу та їх параметрів для кількісної оцінки впливу на процес формування прибутку. Отримані результати аналізу дозволяють керівництву підприємства оцінити показники діяльності та ефективність управлінських рішень щодо інвестиційної та фінансової політики.

Для узагальнення та систематизації факторів впливу часто використовуються системи факторів. Ці системи виражають явище, що вивчається, у вигляді суми чи добутку декількох факторів, які визначають його величину та функціонально залежать від нього. В таблиці 3.4 представлені найбільш поширені методи визначення впливу факторів на прибуток

підприємства. Хоча ці методи відрізняються способами розрахунків, результати в числовому вираженні є однаковими, оскільки ґрунтуються на єдиному принципі.

Таблиця 3.4

Методи визначення впливу факторів на прибуток підприємства [47].

Метод	Характеристика методу
Ланцюгових підстановок	Полягає у поступовій заміні базисної величини чи планового показника кожного факторного показника в звітному періоді. Порівняння результату розрахунку з попереднім надає можливість визначити величину окремих факторів на результативний показник. При цьому кількість підстановок повинна дорівнювати кількості факторів впливу на результативний показник. Важливим є дотримання поступової черговості зміни факторів. Порушення порядку зміни призведе до іншого факторного розкладання.
Абсолютних різниць	Величину впливу факторів розраховують множенням абсолютного приросту аналізованого фактору на базову величину факторів, які розташовані праворуч від нього в моделі, і на фактичну величину факторів, що розташовані ліворуч від нього.
Відносних різниць	Модифікація методу ланцюгових підстановок. Використовують відносні відхилення фактичних показників звітного періоду від базового періоду чи планових показників. Метод доцільно використовують, коли обчислені відносні відхилення окремих факторів. Зміну факторних показників розраховують у відсотках відносно бази порівняння.
Індексний	Ґрунтується на відносних показниках динаміки порівнянь, використання плану, що відображають співвідношення факторного рівня показника у звітному періоді до його рівня в базисному періоді
Інтегрування	Використання методу дасть змогу отримати точніші результати розрахунку впливу факторів порівняно з іншими методами, оскільки додатковий приріст результативного показника від взаємодії акторів приєднується не до останнього фактора, а ділиться порівну між ними
Логарифмування	Результат не залежить від послідовності обчислень і забезпечує їх високу точність. За допомогою логарифмування результат сумісної дії факторів розподіляють пропорційно до частки ізольованого впливу кожного фактору факторів розподіляють пропорційно до частки ізольованого впливу кожного фактора на рівень результативного показника

Обираючи метод аналізу, необхідно враховувати завдання та мету, які потрібно досягти фінансовому аналітику. Застосування факторного аналізу

прибутку підприємства дозволяє отримати достовірні дані про вплив окремих факторів на аналізовану величину та виявити невикористані резерви.

Цей аналіз дозволяє визначити джерела формування прибутку, такі як зміна обсягів реалізації, структури продукції, відпускних цін та цін на сировину, а також тарифів на електроенергію та проведення перевезення.

Наприклад, факторний аналіз чистого прибутку може бути проведений методом ланцюгових підстановок, де факторна модель чистого прибутку буде мати певний вигляд [27]:

$$Y = X_1 - X_2 - X_3 - X_4 - X_5 + X_6 \quad (3.1)$$

де:

- Y – чистий прибуток;
- X_1 – чистий дохід від реалізації;
- X_2 – собівартість реалізованої продукції;
- X_3 – інші операційні витрати;
- X_4 – інші витрати;
- X_5 – адміністративні витрати
- X_6 – інші операційні доходи.

Таблиця 3.5

Вихідні дані для факторного аналізу чистого прибутку

Показник	2022 рік (тис. грн)	2023 рік (тис. грн)
Чистий дохід від реалізації (X1)	25670	27234
Собівартість реалізованої продукції (X2)	20850	21872
Інші операційні витрати (X3)	1500	1600
Інші витрати (X4)	500	550
Адміністративні витрати (X5)	2000	2200
Інші операційні доходи (X6)	200	300
Чистий прибуток (Y)	1020	1312

Отже, проведемо факторний аналіз за допомогою методу ланцюгових підстановок.

Базова модель (2022 рік): $Y_0=25670-20850-1500-500-2000+200=1020$;

Вплив зміни чистого доходу від реалізації (X_1): $Y_1=27234-20850-1500-500-2000+200=3584$; $\Delta YX_1=Y_1-Y_0=3584-1020=2564$;

Вплив зміни собівартості реалізованої продукції (X_2): $Y_2=27234-21872-1500-500-2000+200=2562$; $\Delta YX_2=Y_2-Y_1=2562-3584=-1022$;

Вплив зміни інших операційних витрат (X_3): $Y_3=27234-21872-1600-500-2000+200=2462$; $\Delta YX_3=Y_3-Y_2=2462-2562=-100$;

Вплив зміни інших витрат (X_4): $Y_4=27234-21872-1600-550-2000+200=2412$; $\Delta YX_4=Y_4-Y_3=2412-2462=-50$;

Вплив зміни адміністративних витрат (X_5): $Y_5=27234-21872-1600-550-2200+200=2212$; $\Delta YX_5=Y_5-Y_4=2212-2412=-200$;

Вплив зміни інших операційних доходів (X_6): $Y_6=27234-21872-1600-550-2200+300=2312$; $\Delta YX_6=Y_6-Y_5=2312-2212=100$;

Загальна зміна чистого прибутку: $\Delta Y=\Delta YX_1+\Delta YX_2+\Delta YX_3+\Delta YX_4+\Delta YX_5+\Delta YX_6$; $\Delta Y=2564-1022-100-50-200+100=1292$.

Таблиця 3.6

Вплив факторів на чистий прибуток КП «Водоканал Долинської міської ради»

Показник	Сума, тис. грн
Зміна чистого прибутку за рахунок зміни чистого доходу від реалізації	2564
Зміна чистого прибутку за рахунок зміни собівартості реалізованої продукції	-1022
Зміна чистого прибутку за рахунок зміни інших операційних витрат	-100
Зміна чистого прибутку за рахунок зміни інших витрат	-50
Зміна чистого прибутку за рахунок зміни адміністративних витрат	-200
Зміна чистого прибутку за рахунок зміни інших операційних доходів	100
Загальна зміна	1292

Під час аналізу було виявлено, що найбільший вплив на зміну чистого прибутку підприємства мав чистий дохід від реалізації продукції, який збільшився на 2564 тис. грн. Збільшення собівартості реалізованої продукції зменшило прибуток на 1022 тис. грн. Інші операційні витрати, інші витрати та адміністративні витрати також мали негативний вплив на чистий прибуток, зменшуючи його на 100, 50 та 200 тис. грн відповідно. Однак, збільшення інших операційних доходів на 100 тис. грн частково компенсувало ці втрати. Загальна зміна чистого прибутку склала 1292 тис. грн, що свідчить про покращення фінансових результатів підприємства.

Цей аналіз показує важливість контролю за собівартістю та адміністративними витратами, а також підкреслює значення зростання операційних доходів для покращення фінансового стану підприємства..

Отже, КП «Водоканал Долинської міської ради» слід змінити стратегію своєї діяльності, спрямовану на підвищення рентабельності. Це можна досягти шляхом зниження собівартості продукції. Підприємство має достатні резерви для збільшення чистого прибутку.

ВИСНОВКИ

Прибуток в умовах ринкової економіки відіграє ключову роль, будучи основною рушійною силою економіки ринкового типу та головним стимулом для підприємців. Він є гарантом економічного прогресу, а його відсутність свідчить про регрес та соціальну напруженість. Прибуток як економічний показник поєднує економічні інтереси держави, підприємства як господарюючого суб'єкта, працівників та власників підприємства. Наукові підходи до функцій прибутку показують, що домінуючою є позиція, згідно з якою прибуток виконує оціночну, стимулюючу та розподільчу функції.

У цій бакалаврській роботі досліджено методику управління та аналізу формування прибутку від операційної діяльності КП «Водоканал Долинської міської ради», а також розкрито етапи процесу формування прибутку від операційної діяльності у Звіті про фінансові результати.

На основі проведеного аналізу фінансових результатів від операційної діяльності КП «Водоканал Долинської міської ради» можна зробити наступні висновки:

1. Протягом аналізованого періоду підприємство демонструвало позитивні фінансові результати. Однак, зростання доходів супроводжувалось збільшенням витрат, що частково нівелювало ефект від підвищення обсягів реалізації продукції.

2. Незважаючи на несприятливу політичну та економічну ситуацію в країні, КП «Водоканал Долинської міської ради» працювало прибутково. У 2022 році підприємство отримало чистий прибуток, що свідчить про ефективність його діяльності навіть в умовах складної економічної ситуації.

3. Факторний аналіз показав, що основний вплив на зміну прибутку від операційної діяльності мають обсяг реалізації, собівартість продукції, структура реалізації та рівень цін. Інші операційні доходи також суттєво впливають на фінансовий результат.

4. Аналіз показників рентабельності активів, продажів і витрат свідчить

про необхідність оптимізації витрат підприємства для підвищення його прибутковості. Показники рентабельності залишаються на достатньому рівні, але є резерви для їх подальшого зростання.

5. Виявлено необхідність вдосконалення організації економічного аналізу на підприємстві. Впровадження посади фінансового аналітика та спеціального «Тематичного плану аналітичних робіт» сприятиме більш ефективному прийняттю управлінських рішень.

6. Позитивні фінансові результати від операційної діяльності позитивно впливають на загальний фінансовий стан підприємства. Це забезпечує стійкість фінансового стану КП «Водоканал Долинської міської ради» та його здатність виконувати свої фінансові зобов'язання.

7. Таким чином, аналіз фінансових результатів від операційної діяльності КП «Водоканал Долинської міської ради» показав, що підприємство має потенціал для покращення своїх фінансових показників. Однак, для цього необхідно здійснити певні заходи з оптимізації витрат і вдосконалення управлінських процесів.

8. У роботі також проведено аналіз моделі факторного аналізу чистого прибутку від операційної діяльності, що дозволяє визначити вплив таких факторів другого порядку, як обсяг реалізації, собівартість продукції, структура реалізації та рівень цін на зміну величини прибутку від операційної діяльності. Обґрунтовано необхідність вдосконалення організації економічного аналізу на КП «Водоканал Долинської міської ради». Рекомендується впровадити посаду фінансового аналітика та запровадити в практику підприємства спеціально розроблений «Тематичний план аналітичних робіт».

9. Також запропоновано загальну модель проведення аналізу прибутку від операційної діяльності на досліджуваному підприємстві. Впровадження ефективної організації економічного аналізу забезпечить ефективніше прийняття управлінських рішень, запобігання негативним наслідкам та дозволить досягти найкращих результатів діяльності підприємства, покращуючи його прибутковість та ефективність роботи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Азаренкова Г.М., Журавель Т.М., Михайленко Р.М. Фінанси підприємств: навч. посіб. для самост. вивчення дисципліни – 3-ге вид., випр. і доп. К.: Знання-Прес, 2014. 287 с.
2. Базілінська О.Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 328 с.
3. Беляєв О.О., Бебело А.С. Політична економія. Навч. посіб. К.: КНЕУ, 2008. 328 с.
4. Бердар М. М. Фінанси підприємств. навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 352 с.
5. Біла О. Г. Фінанси підприємств: навч. посіб. Львів: «Магнолія 2006», 2012. 383 с.
6. Білик М. Д., Білик Т.О. Фінансові результати діяльності малих підприємств: оцінка та прогнозування : [монографія]. К. : ПанТот, 2014. 280 с.
7. Блонська В.І. Нагірна В.І. Стратегічне управління прибутком підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2014. № 20.5. С. 145-152.
8. Власова Н.О., Круглова О.А., Безгінова Л.І. Фінанси підприємств: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 271 с.
9. Ганжа Ю. В. Міжнародна практика факторного аналізу прибутку підприємства. *Економіка та держава*. 2007. № 4. С. 35-36.
10. Гладка Л. І., Домащенко М.О., Ковальова М.В. Управління прибутком в сучасних умовах. *Економіка і регіон : Наук. вісник Полтавського національного технічного університету ім. Ю. Кондратюка*. 2017. №1(32). С. 195-198.
11. Горбатенко А. А. Особливості формування власних фінансових ресурсів підприємств в Україні. *Економічний вісник Переяслав-Хмельницького ДПУ імені Григорія Сковороди*. 2015. Випуск № 15/1. С. 195-201.
12. Гуменюк В.С., Єпіфанова І.Ю. Фактори зростання прибутку підприємства. *Молодий вчений*. 2016. № 7(34). С. 46-49.

13. Денисенко Л.О., Кучерявенко Ю.О. Шляхи поліпшення процесу управління прибутком на підприємстві. *Проблеми економіки організації та управління підприємствами. Вісник КНУТД*. 2014. №1. С. 145-152.

14. Джанаєв Т. К. Аналіз дебіторської і кредиторської заборгованості підприємства. *Економічний аналіз: теорія і практика*. 2017. № 3. С. 44-52.

15. Єпіфанова І.Ю., Гуменюк В.С. Прибутковість підприємства: сучасні підходи до визначення сутності. *Економіка і суспільство*. 2016. №3 С. 189-192.

16. Жигалкевич Ж.М., Фісенко Е.С. Система управління прибутком як умова ефективного функціонування підприємства. *Економіка і суспільство*. 2016. №4. С.145-148.

17. Зятковський І. В. Фінанси підприємства: Навч. посіб. 2-ге вид., перероб. та доп. К.: Кондор, 2013. 364 с.

18. Корнійчук Л.Я., Татаренко Н.О. Історія економічної думки: Навч. Посіб. – К.: КНЕУ, 2015.

19. Котляр М. Л. Аналіз фінансового стану підприємства. *Фінанси України*. 2017. №5. С.99-104.

20. Кривицька О.Р. Планування прибутку підприємства при визначенні стратегії його розвитку. *Фінанси України*. 2015. № 3. С.139 - 146.

21. Кривицька О.Р. Сутність прибутку як економічної категорії: еволюційний підхід і сучасне бачення. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2011. Вип. 7(2). С. 82-86.

22. Кустріч Л. О. Управління прибутком підприємства. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства*. 2015. № 99. С.16-21.

23. Левчаєв П.А. Система фінансових ресурсів підприємства. *Економічний аналіз: теорія і практика*. 2016. № 16. С. 40-47.

24. Лесюк А. С. Оцінка фінансових результатів діяльності підприємств в Україні. *Агросвіт*. 2020. № 15. С. 67—73. URL: <http://www.agrosvit.info/?op=1&z=3274&i=9>

25. Міжнародний стандарт фінансової звітності 15 “Виручка за

- договорами з клієнтами”. URL:
https://ips.ligazakon.net/document/MU17027?ed=2021_08_16
26. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>
27. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/>
28. Непочатенко О.О. Фінанси підприємств. Навч. посіб.: Центр учбової літератури, 2011. 328 с.
29. Онисько С.М. Марич П.М. Фінанси підприємств: підруч. для студентів вищих закладів освіти.– друге видання виправлене і доповнене – Львів: „Магнолія 2006”: 2008. 367 с.
30. Орлов О. О. Планування діяльності промислового підприємства : Підручник. К.: Скарби, 2002. 336 с.
31. Панков В.В. Аналіз змісту деяких показників фінансового стану бізнесу. *Економічний аналіз: теорія і практика*. 2016. № 2. С. 6.
32. Партин Т.О., Загородній А.Г. Фінанси підприємств: навч. посіб. 2-ге вид., перер. і доп. К.: Знання, 2016. 379 с.
33. Патарідзе-Вишинська М. В. Оподаткування прибутку підприємств: ретроспективний аналіз та зарубіжний досвід. *Економічні науки. Сер. : Облік і фінанси*. 2016. Вип. 9(3). С. 32-41.
34. Пігуль Н.Г. Управління прибутком підприємства. *Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : Зб. наук. праць*. 2010. №28. С.71-77.
35. Піскун А. Економічна сутність фінансового результату підприємства. *Наукові перспективи*, 2023. № 2 (2). С. 327-339. DOI: 10.52058/2708-7530-2023-2(32)-327-339.
36. Піскун А.В. Теоретичний аспект управління витратами підприємства. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2020. № 4 (70).

37. Поддєрьогін А. М. Фінанси підприємств: [навч. посіб.]. К.: КНЕУ, 2005. 536 с.
38. Попов В. Ю. Потоки фінансових ресурсів в Україні. *Фінанси України*. 2016. № 5. С.78-83.
39. Рязанцева В. В. Аналіз формування та використання прибутку підприємства. *Статистика України*. 2017. №1. С. 40-43.
40. Стецюк П. А. Економічна суть фінансових ресурсів. *Фінанси України*. 2017. № 1. С. 129-141.
41. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навч. посіб. К.:КНЕУ, 2014. 554 с.
42. Ткаченко Т.П., Тульчинська С.О., Бойчук Д.В. Управління доходами на підприємстві. *Ефективна економіка*. 2018. № 3.
43. Фещенко О. Інформаційне та методичне забезпечення аналізу фінансового стану державних підприємств. *Ринок цінних паперів. Вісник Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку*. 2014. № 2. С. 49-63.
44. Філімоненко О.С. Фінанси підприємства: Навчальний посібник. К.: Ельга, Ніка-Центр, 2012. 363 с.
45. Чумаченко М. Г. Аналіз фінансового стану підприємства. URL: http://www.vlasnasprava.info/ua/business_az/how_to_grow/finance/financial_management.html.
46. Ширяпна О. Є. Удосконалення методики прогнозування прибутку підприємств. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2014. № 6 (37). С. 12-15.
47. Школьник І.О., Боярко І.М., Сюркало Б.І. Фінансовий менеджмент: Навч. посіб. для студентів вузів. Суми: Університетська книга, 2009. 301 с.
48. Шморгун Н.П. Головка І.В. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. К.: ЦНЛ, 2012. 528 с.
49. Яріш О.В., Подольська В.О. Фінансовий аналіз : навчальний посібник К. : ЦНЛ, 2012. 256 с.

ДОДАТКИ